

BROEDVOGELINVENTARISATIE "DE PLATEAUX" 1989

VOGELWERK GROEP DE KEMPEN

door: Marco Bakermans
Martin van den Broek
Jan Kolsters
Tonny van der Vleuten

december 1989

INHOUD

pagina

1. Inleiding	1
2. Beschrijving van het gebied	3
3. Werkwijze	5
4. Bespreking van de soorten	7
5. Slotwoord	34
6. Literatuur	35

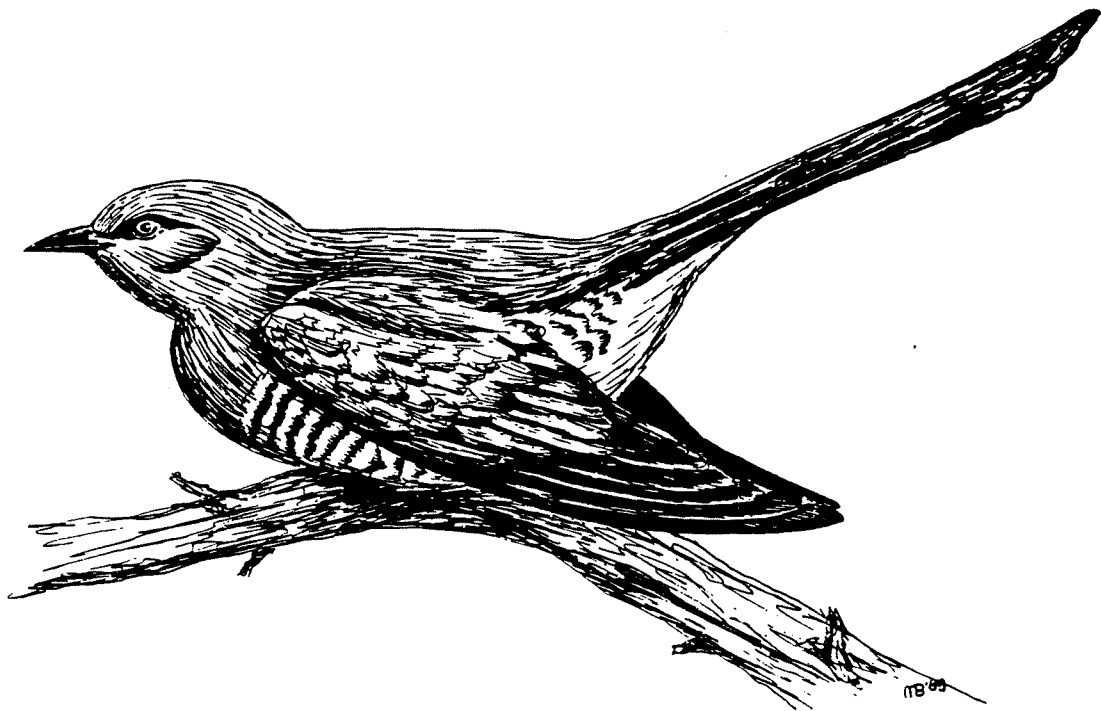

1. Inleiding

Op verzoek van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten is in 1989 een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in het natuurgebied De Plateaux. Nadat in 1988 reeds een indicatie van het broedvogelbestand verkregen was, is de Plateaux in 1989 op alle broedvogels geïnventariseerd. Hierdoor is een overzicht verkregen van de aantallen en verspreiding van de broedvogels van het gebied. Het doel van de inventarisatie is tweeledig. Enerzijds kunnen de, daarvoor relevante, gegevens gebruikt worden voor het Bijzondere Soorten Projekt (BSP) van SOVON en tevens kan aan Natuurmonumenten een lijst van de broedvogels en hun verspreiding binnen het gebied worden aangeboden welke kan bijdragen tot een verantwoord beheer van dit natuurmonument.

Het natuurgebied de Plateaux meet 258 ha en ligt ten zuiden van Eindhoven, aan de Luikerweg tussen Valkenswaard en de Belgische grens (zie figuur 1). De westgrens wordt voor een groot deel gevormd door de Luikerweg; een klein gedeelte ligt ten westen van deze weg. De noordgrens ligt aan het ruilverkavelingsgebied Borkel en Schaft. Het landschap van de Plateaux vormt een geheel met de natuurgebieden de Lage Heide en het in België gelegen Hageven reservaat.

De inventarisatie is uitgevoerd door een vaste ploeg van 5 personen, incidenteel aangevuld met andere leden van Vogelwerkgroep De Kempen.

2. Beschrijving van het gebied

Het totale oppervlak van het natuurgebied De Plateaux bedraagt ruim 258 ha. Daarvan bestaat 136 ha. uit bos, 50 ha. uit heide en 10 ha. wordt gevormd door het voormalig vloeiveidencomplex de Pelterheggen. Verder is 16 ha. nog in gebruik als opslagterrein voor heipalen en 30 ha. als landbouwgrond (zie figuur 2). Tot het gebied behoort ook nog het afwateringskanaal dat op Belgisch grondgebied gelegen is en dat over een afstand van 4 km. kalkrijk Maaswater aanvoert ten behoeve van de vloeiveiden.

De verschillende terreintypen worden hieronder in het kort beschreven.

Naaldbossen

Tot halverwege de negentiende eeuw maakte de Plateaux deel uit van het Kempisch heidelandschap dat gekenmerkt werd door grote openheid. Nadien zijn grote delen van de heide ontgonnen en zijn de hogere delen beplant met Groveden. Tussen 1890 en 1910 is het grootste deel van de Grovedennebossen in de Plateaux gekapt en gedeeltelijk herbeplant met een tweede generatie Groveden. Inmiddels zijn enkele percelen begroeid met een derde generatie naaldhout nl. Corsicaanse den. In de oudere naaldbossen is nauwelijks een struiklaag aanwezig. De kruidlaag bestaat voornamelijk uit Bochtige smele en/of Pijpestrootje.

Het beheer is gericht op zelf regulerende boslevensgemeenschappen die bestaan uit inheemse boom- en struiksoorten welke ter plaatse thuishoren. Uitheemse soorten als Fijnspar en Corsicaanse den worden dunningsgewijs verwijderd.

Loofbossen

De, in de lagere en tevens vochtige terreingedeelten gelegen, loofbossen bestaan uit boomsoorten als Ruwe berk, Zachte berk, Zomereik en Es. Het voorkomen van de Zwarte Els is beperkt tot de meest natte gedeelten. In de struiklaag op de vochtige plaatsen komen Vuilboom, Vogelkers, Hondсроos en Grauwe wilg voor.

De percelen loofbos op de hogere gedeelten bestaan voornamelijk uit eiken- en berkenopslag.

Heide

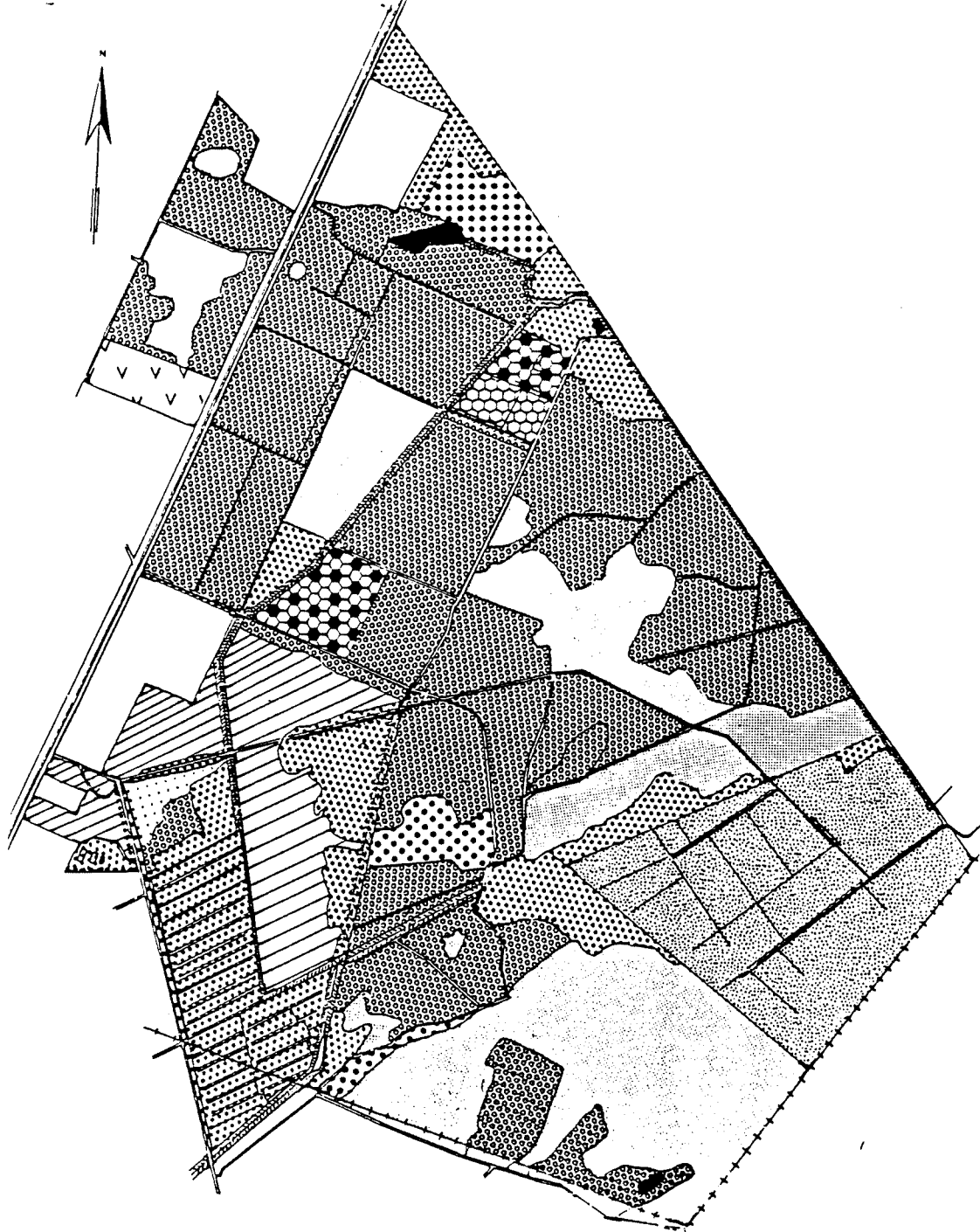
Tot het midden van de vorige eeuw bestond de Plateaux voornamelijk uit heide. De heide was van economische betekenis voor het weiden van schapen en voor de bijenhouderij. Ze leverde bovendien Pijpestrootje voor dakbedekkingen, heidetakken voor bezemrijs en turf voor verwarming en het afbranden van boekweitvelden.

Nu is er in het gebied nog ongeveer 50 ha. heide over.

In 1978 kreeg het gebied landelijke bekendheid doordat particulieren, welke het terrein gekocht hadden van Madame Ogez, het vigerende bestemmingsplan van de gemeente Bergeijk negeerden en 38 ha. heide omploegden, freesden en bemestten, met de bedoeling er snijmais te gaan telen. Op gerechtelijk bevel werd de grond weer ingezaaid met heide.

In de droge heide bepaalt Pijpestrootje het aspect. Daar waar recentelijk gemaaid en gebrand is komen Struikheide, Schapezuring en Pilzegge voor. In de laagte groeit naast Pijpestrootje ook Dopheide. Andere voorkomende plantensoorten zijn Lage zegge, Blauwe zegge, Biezeknoppen, Knolrus en Stekelrus. In het zuidelijk deel van het gebied komen nog enkele voedselarme vennetjes voor met Veenpluis, Snavelzegge, Knolrus en Waterveenmos.

Het beheer is gericht op behoud en zo mogelijk verdere ontwikkeling van de levensgemeenschappen van droge heide, natte heide, (hei)schraal grasland en de overgangen daartussen, door middel van periodiek branden, maaien en begrazing door paarden.

LEGENDA:

- = naaldbos
- = loofbos
- = gemengd bos
- = heideterrein (gedeeltelijk vergrast)
- = landbouwgrond
- = kapvlakte
- = water
- = infiltratiegebied/hooiland
- = grasland
- = opslagterrein
- = talud & loop Afwateringskanaal/Bartelskanaal
- = voetbalveld

De Pelterheggen.

Het vloeiveidencomplex de Pelterheggen ligt in het zuidelijk deel van het gebied en is rond 1850 aangelegd. Hiertoe werd de heide ontgonnen en het terrein geëgaliseerd. Daarna werden er bevoeiingsbedden aangelegd met een dicht net van bovensloten, ondersloten, zoeven en verdeelwerken. Het waterpeil van het Kempens kanaal lag hoger dan het bodemniveau van de vloeiveiden, zodat deze, voorheen arme en zure, heidegronden gemakkelijk bevoeid konden worden met kalkrijk Maaswater. De bevoeide percelen werden geleidelijk verrijkt en er verscheen een groot aantal, met name kalkminnende, plantensoorten.

De handel in hooi was in de tweede helft van de vorige eeuw omvangrijk en was een belangrijke vorm van werkgelegenheid. Toen geleidelijk de vraag naar hooi afnam, ging men in de Pelterheggen, begin jaren vijftig, over op populierenaanplant. Het bevoeiingssysteem werd vervangen door een infiltratiesysteem waarbij het aangevoerde water niet meer over het maaiveld stroomt maar langzaam in de bodem zakt.

Door Natuurmonumenten wordt de Pelterheggen momenteel weer gedeeltelijk als vloeiveide beheerd; hiertoe zijn al een aantal percelen populieren gekapt. Hoewel veel van de vroegere vloeiveldenvegetatie verloren is gegaan kunnen toch nog typische soorten als Herfsttijloos, Frans raaigras, Grote keverorchis, Kraailook en Brede orchis worden aangetroffen.

Klotven

Vanaf de Pelterheggen stroomt het inmiddels gefiltreerde water via het Plateauxkanaal, dat als benedensloot voor de Pelterheggen fungeert, noordwaarts richting Klotven. Met behulp van dit water wordt het Klotven kunstmatig op peil gehouden. Het water dat het Klotven bereikt is ondanks de filtratie nog vrij voedselrijk en zorgt voor een typische flora met onder andere Galigaan, Kleine waterweegbree en Schildereprijs.

Het Bovenstaande geeft een indruk van de gevarieerdheid van het gebied dat ook nog enkele mooie singels, houtwallen en lanen herbergt. De variatie in het gebied en de gunstige ligging leiden tot een interessante vogelstand. De recreatiedruk is opvallend laag.

3. Werkwijze

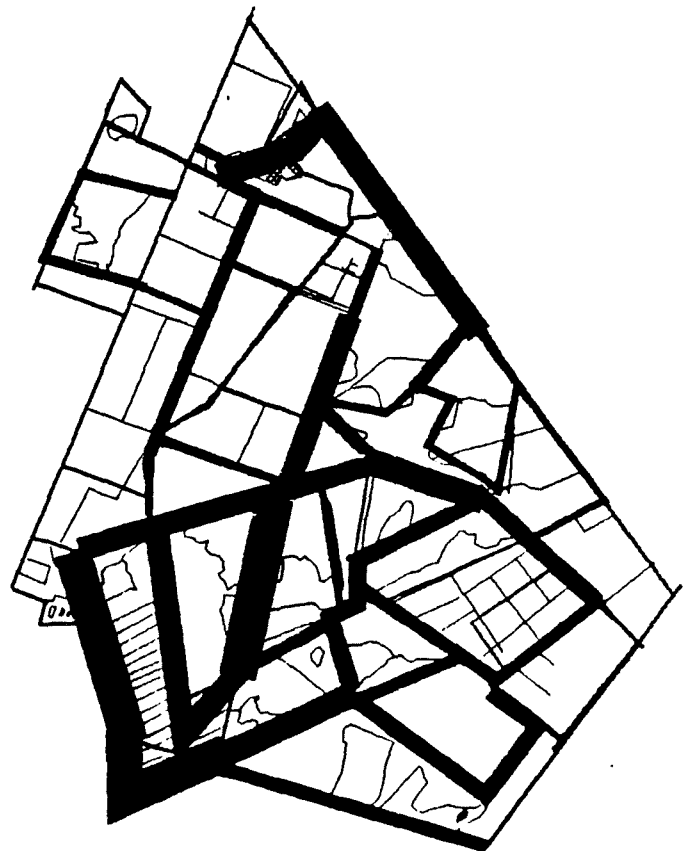
Bij de globale inventarisatie van 1988 is vooral op de wat minder algemene soorten gelet. Hierdoor werd een goede indruk verkregen van welke soorten in dit gebied te verwachten zijn. Ook werd een indruk verkregen van de verschillende terreintypen en hoe deze verspreid liggen. Hiermee werd rekening gehouden bij de routes in 1989. De bezoekdata en tijden werden zo gekozen dat iedere mogelijk voorkomende soort in de optimale tijd kon worden waargenomen.

De data, tijden en aantallen personen bij de inventarisatiebezoeken zijn verzameld in onderstaande tabel.

datum	tijd	aantal personen
5 maart	7.00 - 9.30	1
9 maart	19.30 - 21.30	3
19 maart	6.15 - 9.15	4
27 maart	7.00 - 8.45	1
8 april	6.10 - 8.45	4
22 april	6.30 - 8.45	1
30 april	5.40 - 9.15	5
13 mei	5.30 - 8.45	5
25 mei	19.00 - 22.45	8
14 juni	20.30 - 22.45	1
17 juni	5.30 - 9.30	1
22 juni	20.30 - 23.30	4

figuur 3: inventarisatiebezoeken 1989

Het gebied is te groot om bij een bezoek in zijn geheel af te lopen. Daarom zijn, wanneer meerdere personen aanwezig waren, groepjes gemaakt waarbij elk groepje een bepaalde route afwerkte. Op die manier kon per bezoek toch het gehele gebied bestreken worden. Figuur 4 toont de bezoekintensiteit van de verschillende delen van het gebied. Hoe dikker de lijn, hoe vaker de route gevolgd is. De broedvogelinventarisatie is uitgevoerd volgens de uitgebreide territoriumkartering. Hierbij worden tijdens de inventarisatieronden alle waarnemingen op een kaartje van het gebied genoteerd welke op een broedgeval betrekking kunnen hebben (dagkaart). Vooral de territorium- en nestindicerende waarnemingen zijn van belang, maar ook de overige waarnemingen zijn genoteerd. De soort wordt (afgekort) aangetekend op de plaats waar deze waargenomen is en met behulp van een symbool

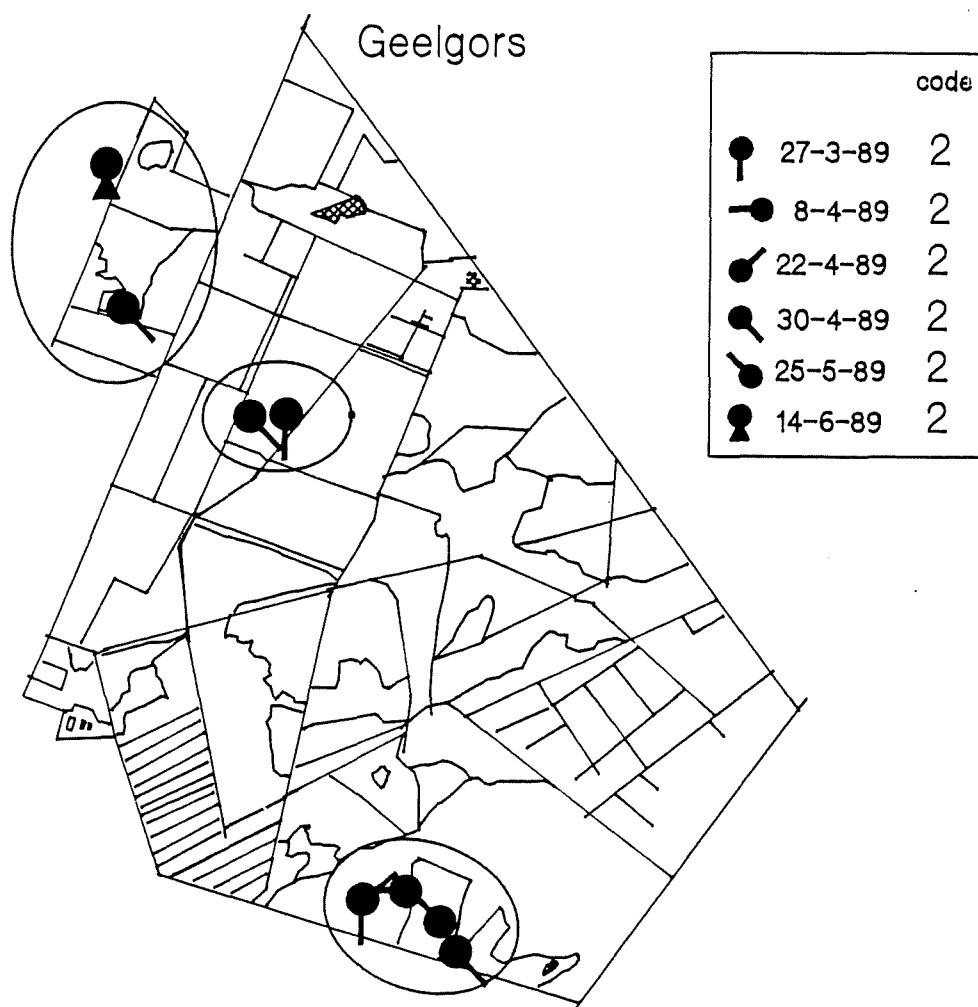

figuur 4: relatieve bezoekfrequentie

wordt het type waarneming aangeduid. Later is van elke soort een apart kaartje gemaakt waarop alle waarnemingen van de betreffende soort zijn ingetekend (soortkaart). Al deze waarnemingen zijn gedateerd en voorzien van de "SOVON code".

SOVON code houdt in dat aan een waarneming een getal (1 t/m 16) wordt toegekend. Ieder getal is een bepaald type waarneming, waarbij grofweg geldt dat hoe hoger het getal is, hoe groter de broedzekerheid (bv. 1 is individu in geschikt biotoop, 16 is nest met jongen gezien of gehoord).

In figuur 5 is, als voorbeeld, de soortkaart van de Geelgors weergegeven.

figuur 5: soortkaart Geelgors

Na afloop van de inventarisatieperiode zijn met behulp van de soortkaarten de aantallen en de ligging van de territoria bepaald. Hierbij zijn, in eerste instantie, op grond van uitsluitende waarnemingen clusters gemaakt. Clusters op grond van gescheiden groepjes waarnemingen is alleen dan gebeurd wanneer de groepjes ver uiteen lagen en dan nog bij voorkeur gescheiden door een afwijkend biotoop (zie bijvoorbeeld figuur 5).

Een andere reden voor clusteren zonder uitsluitende waarnemingen kan een hoge broedcode zijn (15 of 16).

De waarnemingsclusters die duidelijk op een broedterritorium wezen zijn door middel van een stip op de eindkaartjes weergegeven. De stippen zijn daar geplaatst waar het zwaartepunt van de waarnemingen per cluster lag, of, indien bekend, op de plaats van het nest.

Of een cluster al of niet op een broedterritorium wijst hangt af van de hoogte van de broedcode en de hoeveelheid waarnemingen per cluster. Grosso modo kan gesteld worden dat binnen een cluster de soort minimaal 2x zingend of baltzend (code 4 en 5) moet zijn waargenomen wil er sprake zijn van een broedterritorium. De interpretatie varieert echter van soort tot soort (zie Hustings e.a.).

Bij het voorbeeld van figuur 5 zien we dat per cluster minimaal 2x een zingend exemplaar is waargenomen. Twee (of meer) Maal code 2 per cluster betekent op de eindkaart code 4. We hebben hier dus te maken met 3 broedterritoria.

Zekere broedterritoria zijn op de eindkaartjes aangegeven met een zwart rondje en waarschijnlijke broedterritoria met een open rondje.

Alle eindkaartjes zijn opgenomen in dit verslag.

4. Bespreking van de soorten

Wilde eend

Van de wilde eend zijn 6 territoria vastgesteld. 3 Paar werd aangetroffen in de Pelterheggen. In het noorden van het gebied herbergde het Klotven en de aanvoersloot naar het Klotven ieder een paar.

Eén territorium werd vastgesteld bij een vennetje op het heidegebied in het zuidelijk deel van de Plateaux.

Havik

In 1989 broedde één paar haviken in de Plateaux. De oudervogels werden al vroeg in maart, roepend op de horst aangetroffen. Het paar heeft in 1989 ten minste 1 jong grootgebracht. De talrijke prooiresten in het nestbos zijn voornamelijk van Houtduiven.

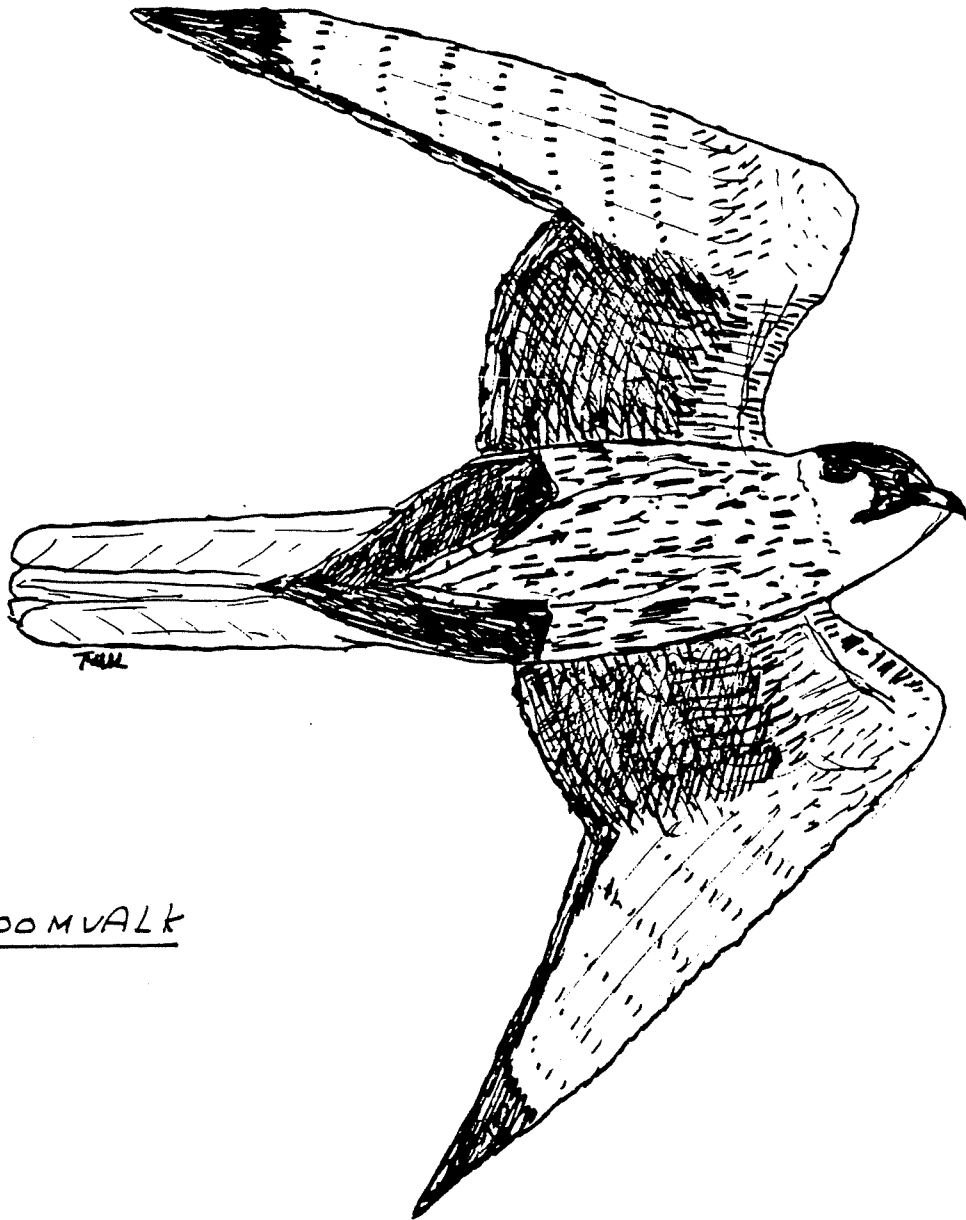
Om verstoring te voorkomen is de plaats van de horst niet ingetekend op het kaartje.

Buizerd

Van de Buizerd werden 3 territoria vastgesteld. Er zijn in 1989 ten minste 3 jongen grootgebracht. Ook van deze soort zijn de stippen om reden van verstoring niet op het kaartje ingetekend.

Boomvalk

Boomvalken zijn regelmatig waargenomen in het zuidoostelijk deel van de Plateaux. Of op de Plateaux gebroed is, is niet zeker. Het is namelijk goed mogelijk dat slechts een klein gedeelte van het territorium (of jachtgebied) in de Plateaux lag.

boomvalk

Fazant

Er zijn in 1989 8 territoria vastgesteld op de Plateaux.

Waterhoen

Het Waterhoen komt voor in het Afwateringskanaal met 2 territoria. Echter alleen dat deel van het Afwateringskanaal dat langs de Pelterheggen stroomt is geïnventariseerd.

Het Waterhoen komt voor in wateren met oeverbegroeiing.

Kievit

In de Plateaux werden in 1989 2 broedparen vastgesteld op het landbouwgebied. In 1988 werden ook 2 broedparen vastgesteld; eveneens op het landbouwgebied.

Wulp

De Wulp komt met 2 territoria voor. Namelijk één op het landbouwgebied en één op het heidegebied in het zuiden.

In 1988 zijn 3 broedparen vastgesteld.

Holenduif

2 territoria

Tijdens de inventarisatie zijn regelmatig overvliegende exemplaren gezien. Het aantal paren ligt beneden de verwachting.

Houtduif

5 territoria

In alle soorten bos, regelmatig over het gebied verspreid. Vooral vroeg in het seizoen zijn er veel zwervers en doortrekkers.

Turkse tortel

1 territorium

In de buurt van bebouwing.

Mogelijk meerdere paren in aangrenzende tuinen.

Tortelduif

1 territorium

Dit in tegenstelling tot vorig jaar en oudere gegevens, waarin sprake was van meerdere paren.

Koekoek

2 Koekoekmannetjes waren in 1989 regelmatig in het gebied actief. Een concentratie van waarnemingen van een roepend mannetje lag in de Pelterheggen, de plaats waar de meeste broedparen van kleine zanger-tjes zich ophielden.

Het andere territorium lag aan de oostkant van het gebied, in de buurt van een heideveld. Deze Koekoek fourageerde hier waarschijnlijk op de opvallend veel voorkomende harige rupsen op de vergraste heide.

Bosuil

Hoewel de Bosuil de laatste decennia meer en meer de dennebossen lijkt te bezetten is hiervan op de Plateaux vooralsnog geen sprake. Het gehele gebied is een paar keer 's nachts systematisch met geluid geïnventariseerd. Alleen in de buurt van het heipalenbedrijf werd een territorium vastgesteld. De grote kast welke

opgehangen is nabij het infiltratiegebied bij het poeltje aan de noordoostkant werd niet door een Bosuil bezet.

Aangezien Bosuilen niet altijd reageren op geluidnabootsing is het mogelijk dat de soort onderteld is. Het gebied lijkt geschikt voor meerder paren.

Ransuil

De Ransuil is een lastig te inventariseren soort. De Ransuil reageert nauwelijks op geluidnabootsing en het zoeken naar bewoonde nesten in een gebied van 260 ha. is een haast ondoenlijke zaak. Inventarisatie is daarom uitsluitend geschied door waarneming van bedelende jongen. Hierbij is één broedpaar vastgesteld in de buurt van de paardestal. De kans is echter groot dat er meer broedparen aanwezig waren.

In 1988 zijn twee broedparen vastgesteld (ook op grond van bedelende jongen).

Geanalyseerde braakballen wezen uit dat Aardmuizen geconsumeerd werden. Ook werden de schedel van een Dwergspitsmuis en het pantser van een Driedoorn mestkever aangetroffen.

Groene specht

De Groene Specht is met 4 tot 5 territoria redelijk vertegenwoordigd en ligt op hetzelfde niveau als in 1988.

Drie Territoria liggen op dezelfde plaats als in 1988. Één territorium ligt in de Pelterheggen terwijl de overige zich in naaldhout gedeelten bevinden.

Zwarte specht

Op het kaartje zien we dat de soort 3 territoria heeft bezet. De Zwarte specht vinden we vooral in oud zwaar dennebos. Flinke bomen zijn nodig om zijn grote nestholte in uit te kunnen hakken. In 1988 vonden we maar 1 territorium binnen het gebied. We kunnen dus spreken van een toename.

Grote bonte specht

Maar liefst 7 of 8 territoria binnen de Plateaux. Deze soort is duidelijk toegenomen in vergelijking met 1988. De territoria liggen ongeveer op dezelfde plaatsen als in het voorgaande jaar en dat is natuurlijk niet vreemd, wetende dat de soort afhankelijk is van grote loofbomen zoals de Berk, Eik en de Populier. We vinden de soort vooral in het noorden en in het zuidwesten van het gebied. Omdat het geluid van de spechten nogal ver doorklinkt in het bos, is het vrij moeilijk om de juiste lokatie vast te stellen.

Boomleeuwerik

Deze soort heeft 4 territoria. Deze liggen vooral in stukken met open heidegebied. In 1988 waren er slechts 2 territoria. De fraaie zang van deze soort is erg opvallend en te horen vanuit de lucht, tijdens een zangvlucht, of vanuit een boom of struik. De soort houdt van open gebieden met verspreide boomgroei; binnen de Plateaux gelukkig nog voorhanden.

Veldleeuwerik

Deze niet te missen zanger bezet zo'n 3 territoria. Twee daarvan liggen in het heidegebied in het zuiden van de Plateaux. Het derde vinden we in het agrarisch gebied. In 1988 lagen ook al twee territoria op de heide. Ook trekkende Veldleeuweriken zijn geregeld waar te nemen op deze open gebieden in het zuiden en zuidwesten van de Plateaux.

Boompieper

De Boompieper is de "derde" broedvogel van de Plateaux met 30 territoria. Deze zijn vooral te vinden langs de randen van de heidevelden. Vooral rondom het zuidelijke heidegebied liggen de territoria op vrij regelmatige afstand van elkaar. Buiten de genoemde heide - bos overgang zijn ook in de Pelterheggen 3 broedparen waargenomen en op het gelijksoortige infiltratiegebied in het noorden één paar. Ook op het opslagterrein voor heipalen was een broedpaar aanwezig.

In 1988 zijn (bij een wat minder nauwgezette inventarisatie) 22 broedparen vastgesteld.

Graspieper

4 territoria

Als typische broedvogel van een vochtig open biotoop is de Graspieper een heel wat minder talrijke broedvogel in de Plateaux dan de Boompieper.

De Graspieper broedt alleen in het vochtige zuidelijk deel van het gebied. Dit zelfde beeld was ook in 1988 te zien.

De soortkaart moest vooral bij deze soort zorgvuldig geïnterpreteerd worden om de broedvogels van de talrijke doortrekkers te scheiden.

Witte kwikstaart

De Witte kwikstaart bezet de open niet-heideterreinen zoals de vloeiveiden en de landbouwenclave in het zuidoosten. Ook het opslagterrein voor heipalen bleek een geschikt biotoop.

In totaal zijn 4 territoria vastgesteld.

Winterkoning

35 territoria

De Winterkoning is na de Vink de talrijkste broedvogel van de Plateaux. In alle met struiken of bomen begroeide terreingedeelten wordt de Winterkoning aangetroffen.

Heggemus

De Heggemus komt in de Plateaux met 4 territoria voor. In 1988 is deze soort niet genoteerd. De Heggemus komt onder andere voor in bossen met veel ondergroei. In de Plateaux komt de Heggemus voor in de vloeiveiden, in een ruigte terreintje nabij de ingang en in een naaldbosperceel.

Roodborst

De Roodborst komt op de Plateaux in ruime aantallen voor (27 territoria) en dan met name in het bosgedeelte. In 1988 is de Roodborst niet genoteerd. De Roodborst komt vooral voor in de bossen met veel ondergroei.

Blauwborst

De Blauwborst komt in dit gebied op 1 plaats voor en wel nabij een ruigtesloot in de landbouwenclave. Op dezelfde plaats was ook in 1988 een territorium vastgesteld. Deze plaats is opmerkelijk te noemen, daar de Blauwborst een vogel is van uitgestrekte moerasgebieden met opslag van struiken. Dit paar neemt hier "genoegen" met een sloot met wat rietstengels en een wilgestruikje omsloten door (mais)akkers. Vermoedelijk hebben we hier te maken met een "overloop" uit het aangrenzende Hageven waar de Blauwborst veelvuldig voorkomt en waar misschien alle territoria bezet zijn.

Zwarte roodstaart

De Zwarte roodstaart komt in de plateaux voor op het opslagterrein voor heipalen met 1 territorium 1988 was dit ook het geval.

Gekraagde roodstaart

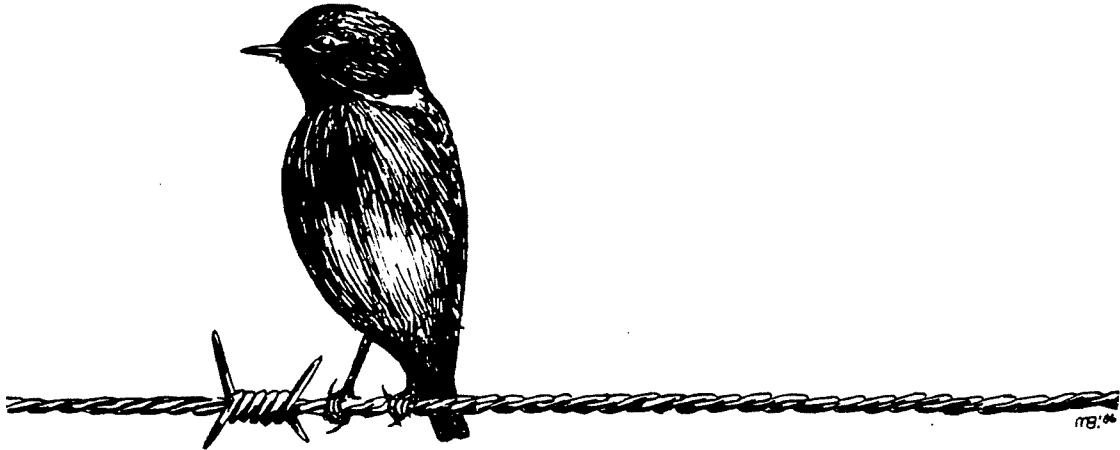
Deze soort bezet 7 territoria en dat is niet weinig. Ze zijn bijna allemaal gelegen in het zuidoostelijk gedeelte van de Plateaux, een gebied waar grote, hoge loofbomen te vinden zijn. De Gekraagde roodstaart broedt namelijk graag in boomholten.

De korte melodieuze zang is vaak te horen vanaf een hoge zangpost.

Roodborsttapuit

Alle 5 de territoria van deze soort zijn te vinden in het zuidelijk gedeelte van het gebied. Daar vinden we het heidegebied dat aansluit op het Belgische natuureservaat het Hageven.

Een vrij makkelijk te inventariseren soort, wiens zang, vanuit een bosje of boompje in een vrij open gebied, zoals de heide, ten gehore gebracht, men al snel ontdekt.

Tapuit

Slechts 1 territorium in het zuidelijk gelegen heidegebied van de Plateaux. Een "internationale" soort, want het territorium strekt zich uit over Belgisch en Nederlands grondgebied.

Tijdens de trekperiode in het voorjaar, ziet men deze soort, met zijn opvallende witte stuit wel wat meer op de heide. Voor de zomer aanbreekt zijn de meesten echter weer verder getrokken. Daar binnen het territorium van de Tapuit vele konijnholten te vinden zijn, zouden deze wel eens dienst kunnen doen als broedplaats.

Merel

De Merel is met 16 territoria goed vertegenwoordigd. Een soort waar je vroeg voor uit de veren moet, want samen met de Roodborst, laten zij in alle vroegte als het nog donker is hun lied horen.

De territoria liggen verspreid over het gehele gebied van de Plateaux behalve in het zuiden.

De soort vertoeft graag aan de randen van bv. loofbosvegetatie en gebieden met verspreid liggende hoge bomen.

Zanglijster

6 territoria

Vooraf in de vloeiveiden, waar een vrij hoge dichtheid is.

De Zanglijster komt vooral voor in de grensgebieden van bos en open landschap.

Grote lijster

2 territoria

Evenals de Zanglijster vooral bij de vloeiveiden. De soort is mogelijk onderteld.

Bosrietzanger

1 territorium evenals in 1988, in het Belgische deel van de vloeiveiden, wat door de ruigere begroeiing het enige geschikte biotoop is.

Spotvogel

2 territoria

In beide gevallen bestond het broedbiotoop uit dicht struikgewas.

Grasmus

Van de Grasmus zijn 4 territoria vastgesteld; namelijk 2 in de vloeiveiden en 2 in of nabij het landbouwgebied. In 1988 zijn ook 4 broedparen vastgesteld.

Tuinfluitier

De Tuinfluitier komt op de Plateaux met 7 territoria. In 1988 waren dat 10 broedparen; een lichte terugval dus.

Zwartkop

De Zwartkop is een vogel die met 12 tot 13 territoria goed is vertegenwoordigd in de Plateaux. Ze komen vooral voor in de wat vochtigere gebieden. In 1988 zijn ook 12 territoria vastgesteld.

Fluiter

Deze typische vogel van oude loofbossen bezette twee territoria in de houtwal ten oosten van de vloeiveiden. In 1988 werden 3 a 4 territoria vastgesteld.

Tjiftjaf

De eerste zingende Tjiftjaffen werden pas op 8 april waargenomen. Dit is vrij laat voor deze soort.

In totaal zijn 10 - 12 territoria vastgesteld. De verspreiding in het gebied is verdeeld in twee groepen. Een concentratie bevindt zich rondom de vloeiveiden waar de hoge Canadese populieren en de weelderige ondergroei een ideaal biotoop vormen. Ook het gebied rond het Klotven blijkt acceptabel. De verspreiding toont een grote gelijkens met die van de Zwartkop.

Fitis

De Plateaux herbergde 28 tot 29 territoria in 1989. De broedparen zijn gelijkelijk verdeeld over het gebied. Alleen op de landbouwenclave en in de strook langs de Luikerweg broedden geen Fitissen. De territoria zijn vooral gelegen bij de overgangen van bos naar open veld.

Goudhaantje

Van deze typische naaldhoutbroeder zijn er 7 territoria vastgesteld. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in het midden van het gebied, in de grove denbossen rond een heideveld.

Grauwe vliegenvanger

Van de Grauwe vliegenvanger werd één territorium vastgesteld in 1989. Het territorium lag in de buurt van de woning bij het heipalenbedrijf. Op dezelfde plaats werd in 1988 ook een territorium vastgesteld. Het territorium van 1988 bij de eikerwal ten westen van de Pelterheggen bleek in 1989 niet bezet.

Staartmees

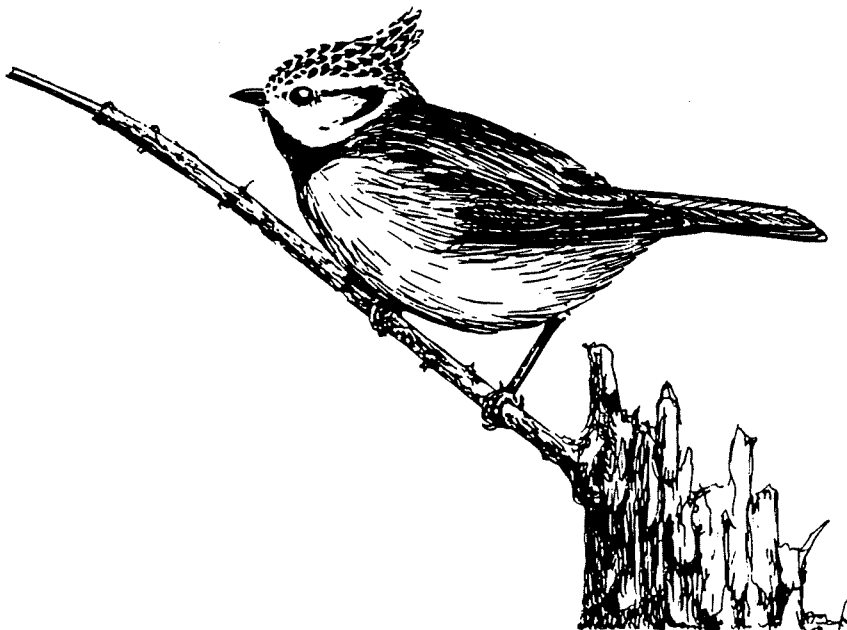
Slechts 1 territorium konden we noteren binnen het gebied. Rondzwervende exemplaren en groepen waren vooral tijdens de wintermaanden aan te treffen op de Plateaux. In de zomermaanden lieten ze het echter afweten. Één territorium is wel erg weinig. Het territorium is gelegen naast de houtwal met de hoogopgaande bomen.

Matkop

De 7 territoria van deze soort liggen mooi verspreid over het gebied. Steeds vinden we binnen zo'n territorium oude, half vergane bomen zoals berken omdat de soort graag in dat soort bomen vertoeft en broedt.

Kuifmees

De vrij onopvallende Kuifmees bezet 5 territoria binnen de Plateaux. De kenmerkende zachte zang is vaak vanuit dichte naaldbossen te horen. Ook binnen dit gebied liggen de 5 territoria in de gedeelten met naaldbos. De nestholten vinden we echter vaak in de her en der voorkomende loofbomen.

Zwarte mees

Deze soort is een typische naaldbosbewoner en derhalve dan ook te vinden in het westelijk gedeelte van het gebied, daar waar naaldbos staat. Maar liefst 15 territoria bewijzen dat de Zwarte mees met zijn typische zang/roep hier graag verblijft. Buiten het broedseizoen zwerft hij graag met andere meessoorten rond.

Pimpelmees

14 territoria

Opvallend is het talrijke voorkomen in bosranden, met name rondom de vloeiveiden. De verspreiding is ongeveer gelijk aan die van de Koolmees.

Koolmees

20 territoria

Het voorkomen vertoont, zoals vernoemd, veel gelijkenis met dat van de Pimpelmees. Enkele broedgevallen zijn in nestkasten aangetroffen.

Boomkruiper

12 territoria. voor de Kempische situatie is dit een vrij hoge dichtheid. De Boomkruiper werd vooral waargenomen in singels en houtwallen met oude bomen, echter ook in ouder naaldbos.

Het aantal paren vastgesteld in 1988 (4) betreft waarschijnlijk een onder-telling.

Wielewaal

3 territoria

Alle zangposten lagen in de loofbos-achtige omgeving ten oosten van de vloeiveiden.

Vlaamse gaai

De Vlaamse gaai komt in de Plateaux voor met 4 territoria. De Vlaamse gaai is een typische bosvogel.

Ekster

1 territorium is vastgesteld in de buurt van de bebouwing langs de Luikerweg.

Kauw

In de houtwal ten oosten van de vloeiveiden werden 2 nestholten bezet in de Canadese populieren.

Zwarte kraai

In 1989 zijn in totaal 7 territoria vastgesteld. De territoria zijn over het gehele gebied verdeeld.

Spreeuw

Holenbroeder de Spreeuw bezet 3 territoria. Vooral de oude houtwal met grote bomen en nestholten van spechten blijkt aantrekkelijk voor deze soort.

Samen met de Kauw en de drie voorkomende spechtensorten bezet hij enkele van deze nestholten.

Vink

De Vink spant de kroon met het aantal territoria; maar liefst 54!

Een soort die je niet snel over het hoofd ziet, omdat het mannetje veelvuldig binnen zijn broedgebied zingt.

Als men het kaartje bekijkt blijkt wel dat bijna elk biotoop geschikt is voor een vinkenpaar. Loofbos, naaldbos, houtwallen dicht of open, het maakt allemaal niet veel uit. De territoria zijn gelijkmatig verdeeld.

Kneu

Met maar 1 zangpost laat de Kneu letterlijk maar weinig van zich horen. Als we naar de variatie van de vegetatie binnen de Plateaux kijken is dit toch maar zeer weinig en hadden we meer kunnen verwachten. Misschien de moeite waard om eens wat meer op de Kneu in het buitengebied te gaan letten. Of is de Kneu toch meer een cultuurvolger?

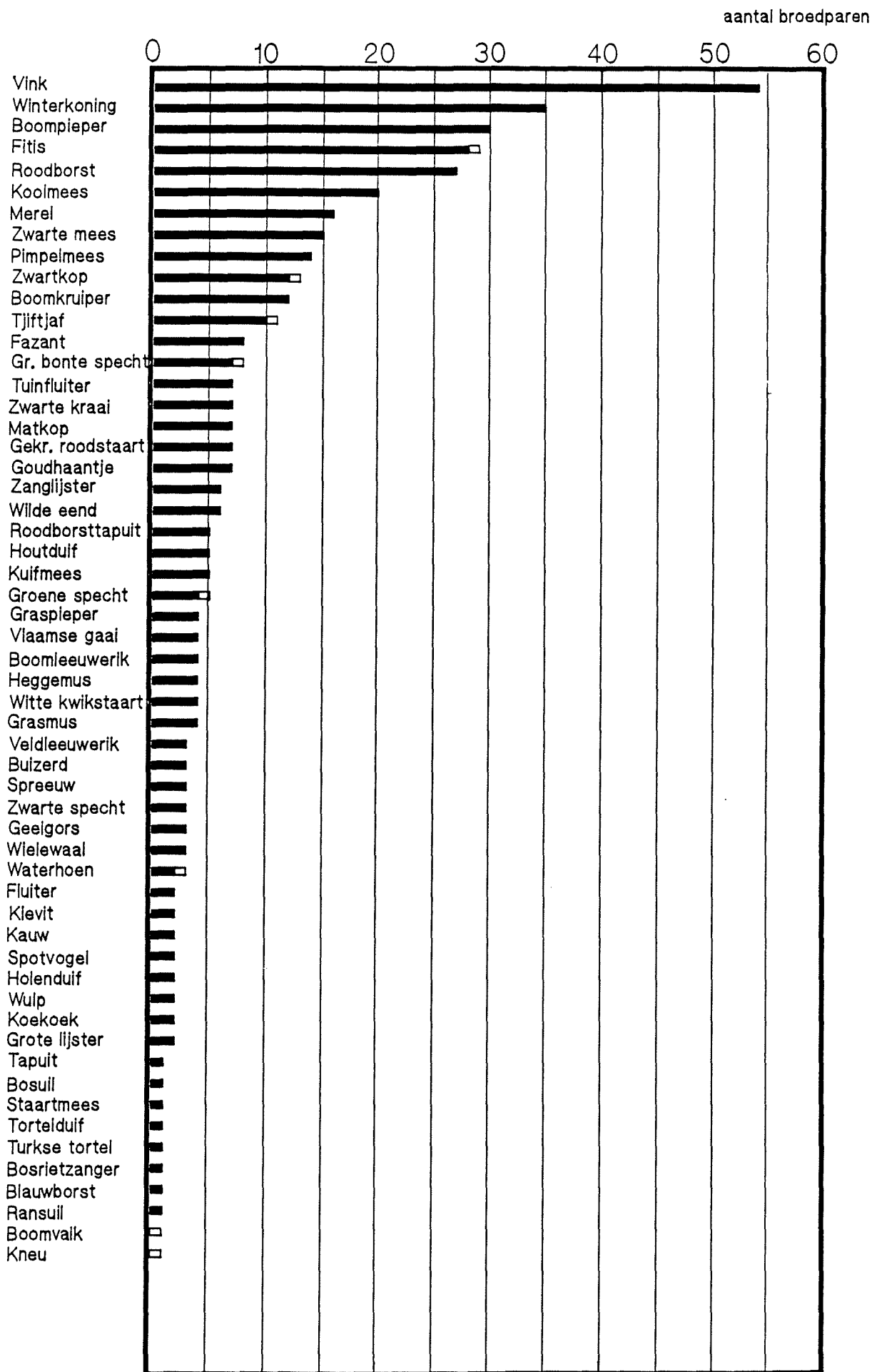
Geelgors

De Geelgors is vertegenwoordigd met 3 territoria. Deze liggen verspreid over het gehele gebied. De soort houdt zich het liefst op in open gebieden zoals heide en agrarische gedeelten, met afwisselende begroeiing van bv. dennen en berken.

Rietgors

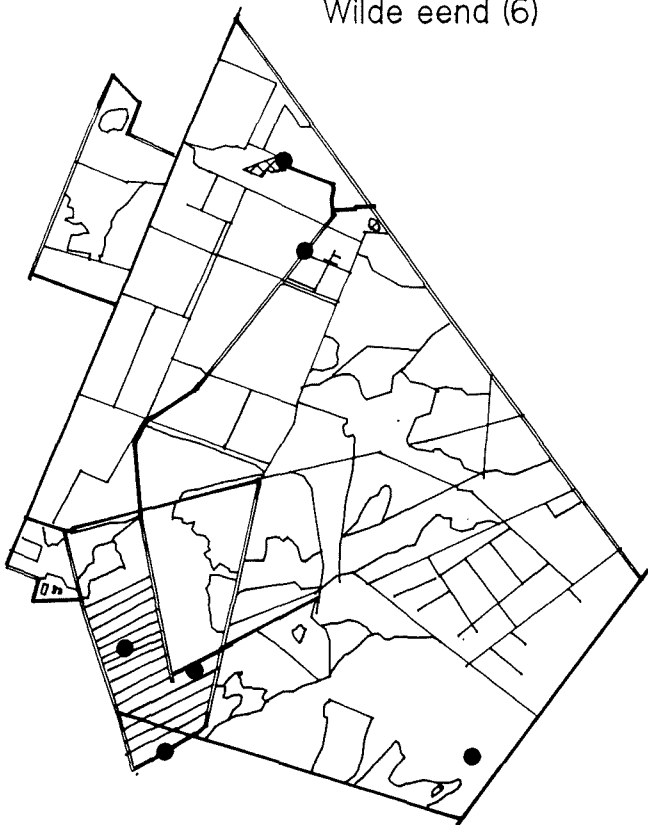
Een territorium, evenals in 1988.

Hoewel het gebied verschillende delen kent die als Rietgorsbiotoop in aanmerking komen, beperkt het voorkomen zich tot het al eerder genoemde kleine biotoopje met wat riet en een enkel boompje in de landbouwenclave (zie ook Blauwborst). Het aangrenzende Hageven kent ook enkele broedparen.

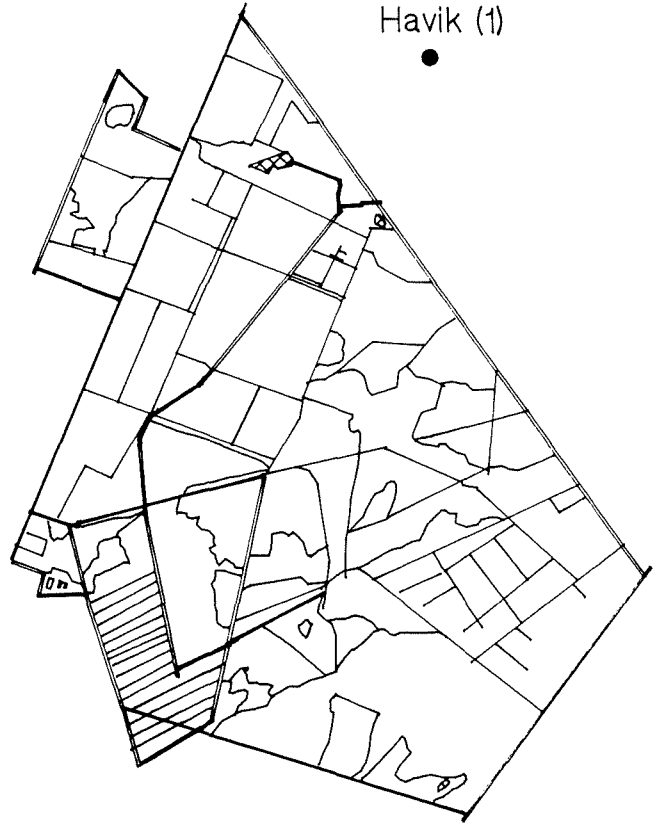

figuur 6: frequentiegrafiek broedvogels de Plateaux 1989

Wilde eend (6)

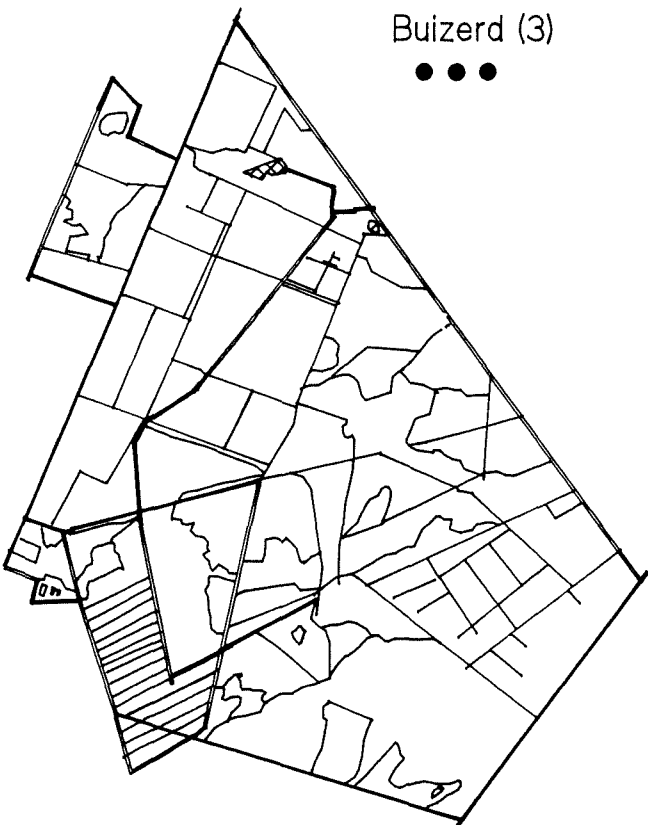

Havik (1)

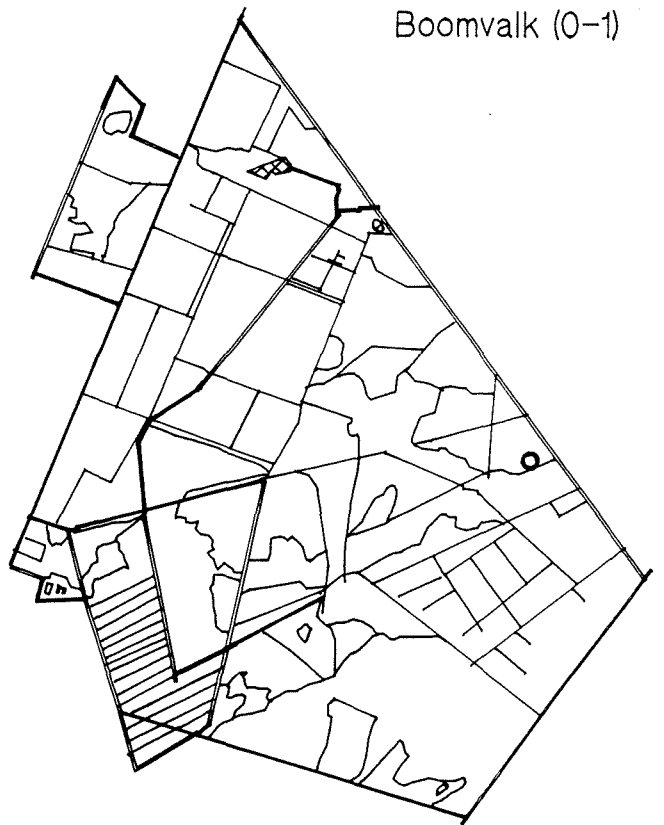

Buizerd (3)

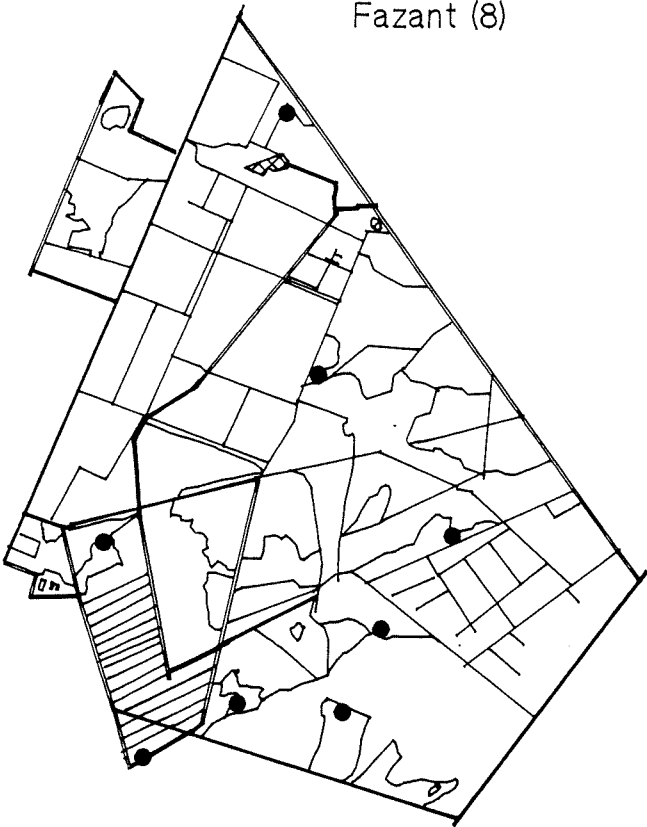
• • •

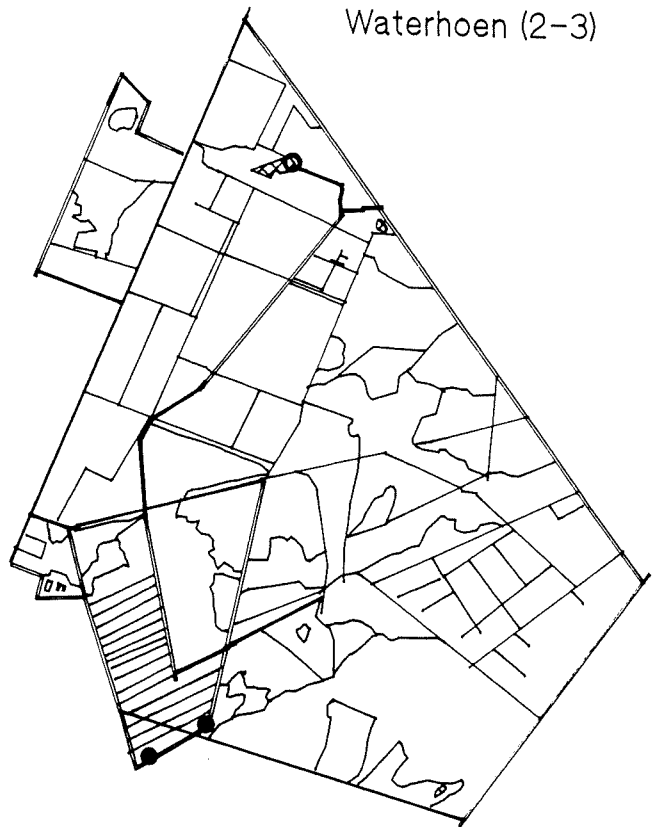
Boomvalk (0-1)

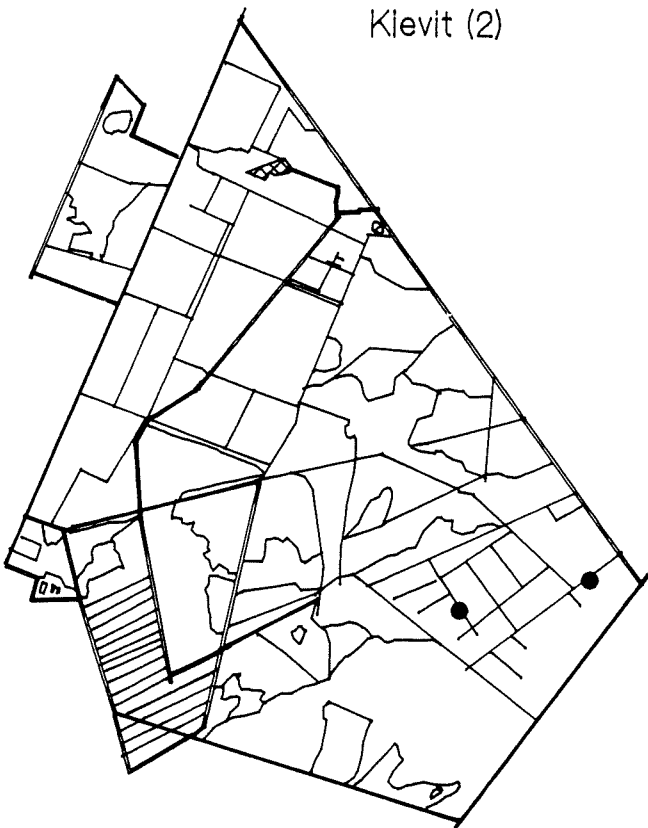
Fazant (8)

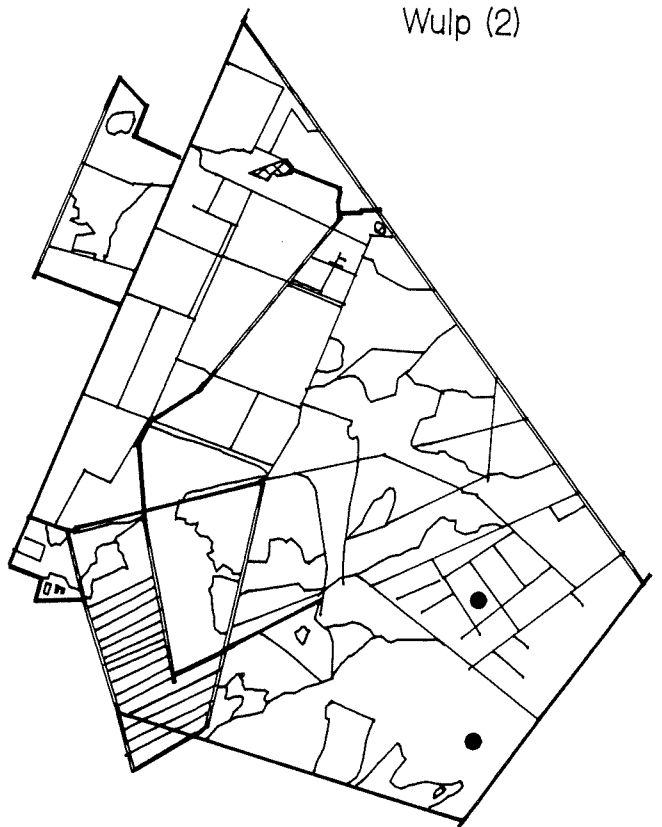
Waterhoen (2-3)

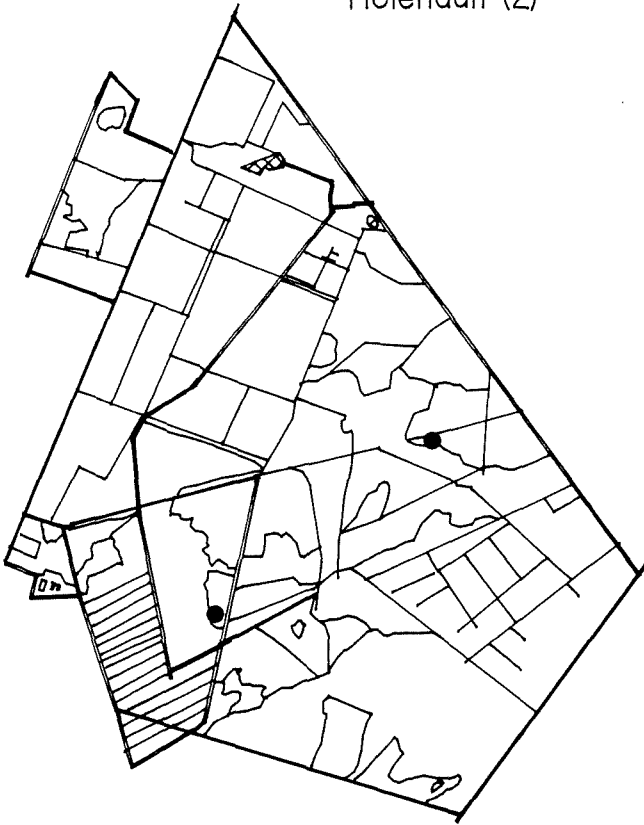
Klevit (2)

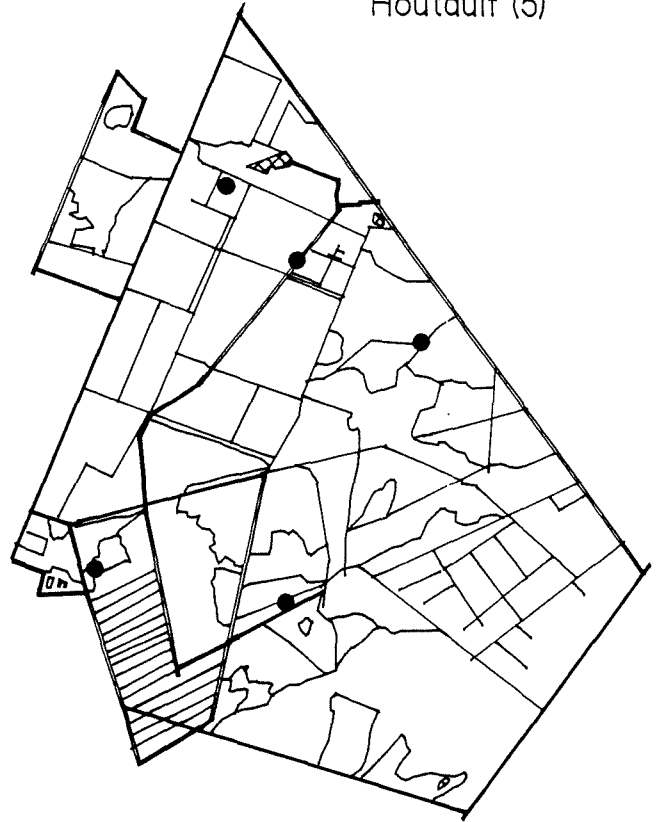
Wulp (2)

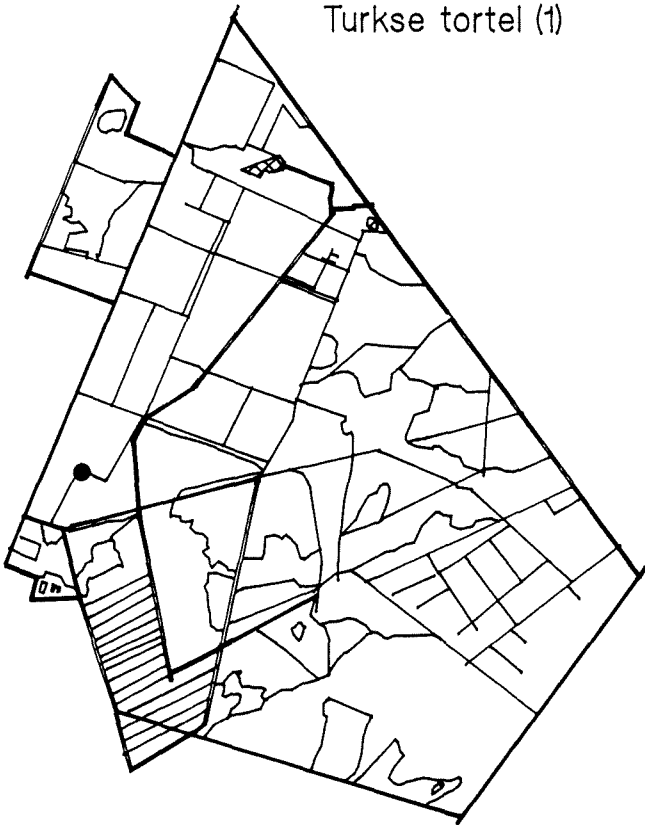
Holenduif (2)

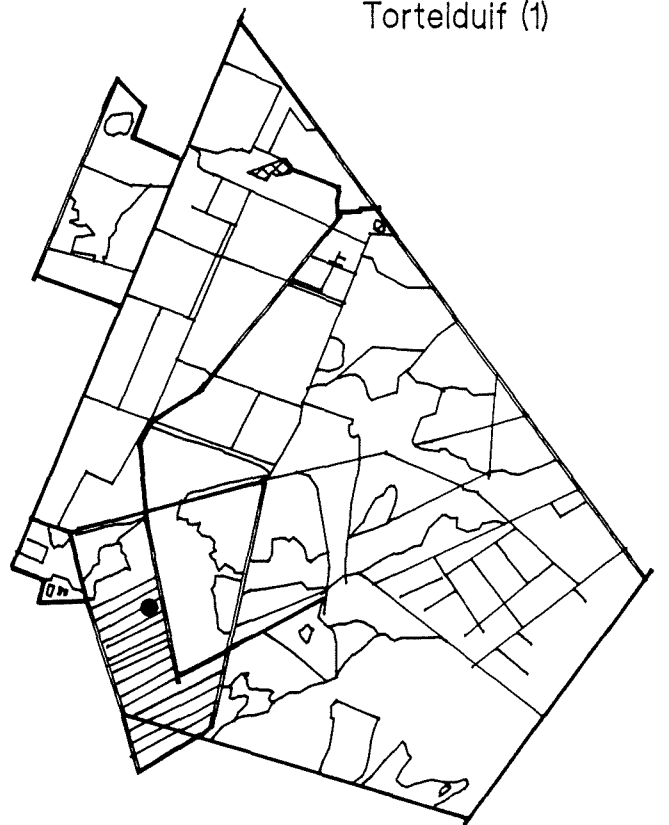
Houtduif (5)

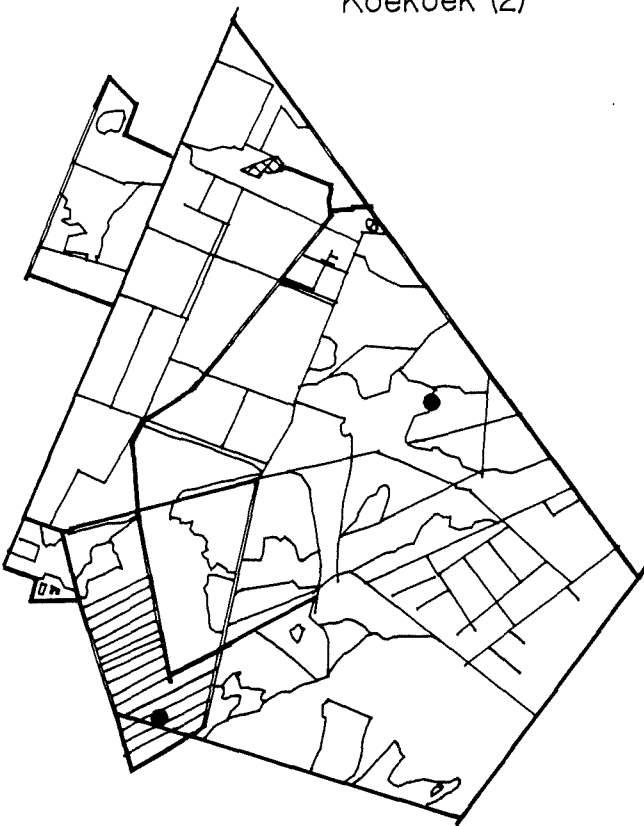
Turkse tortel (1)

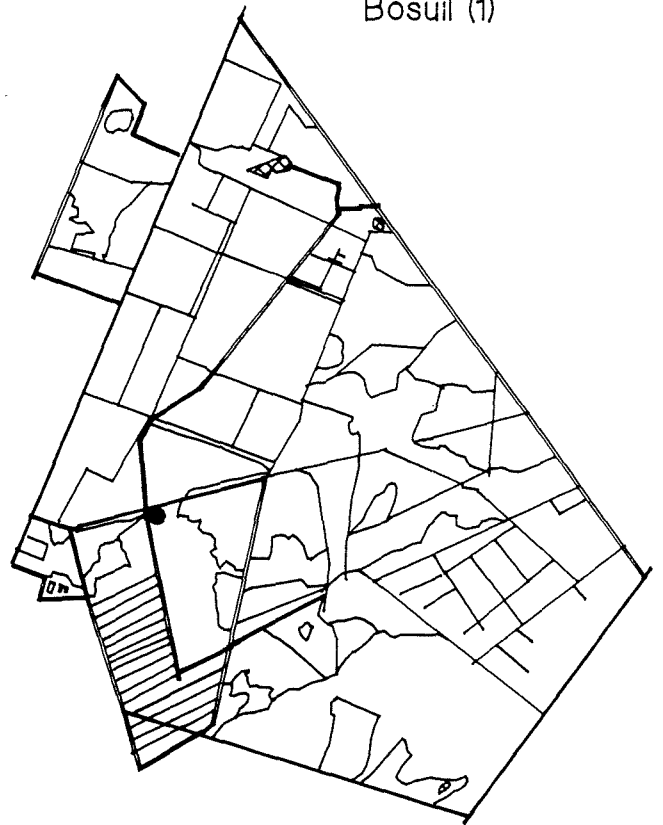
Tortelduif (1)

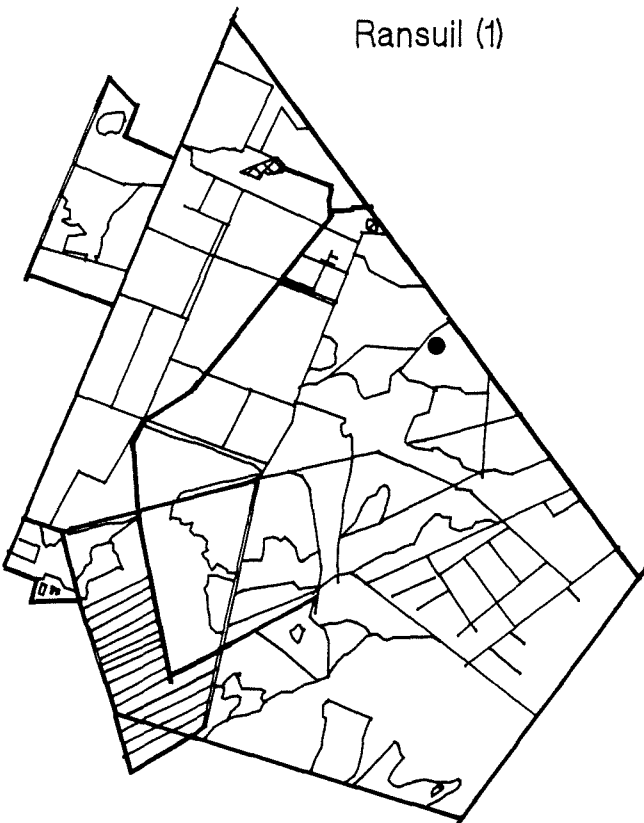
Koekoek (2)

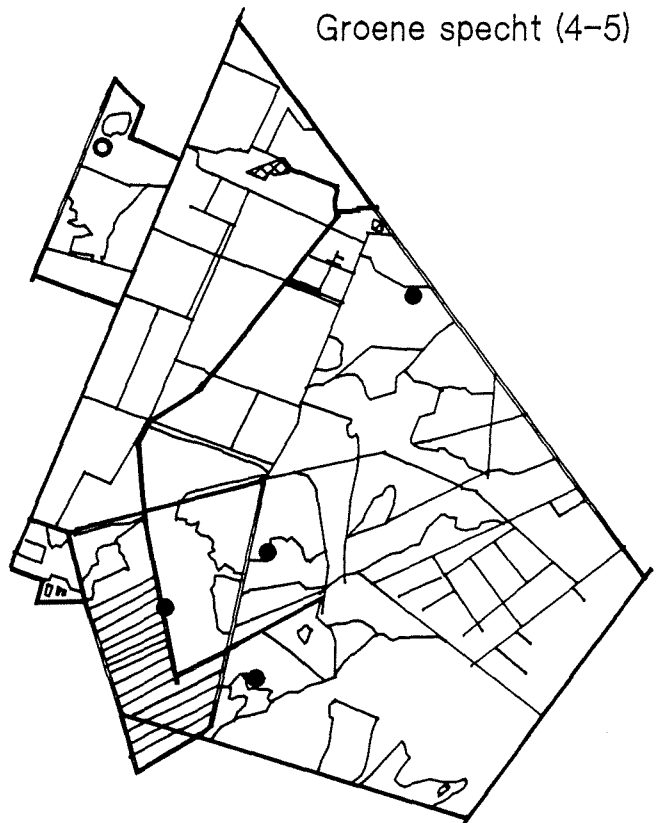
Bosuil (1)

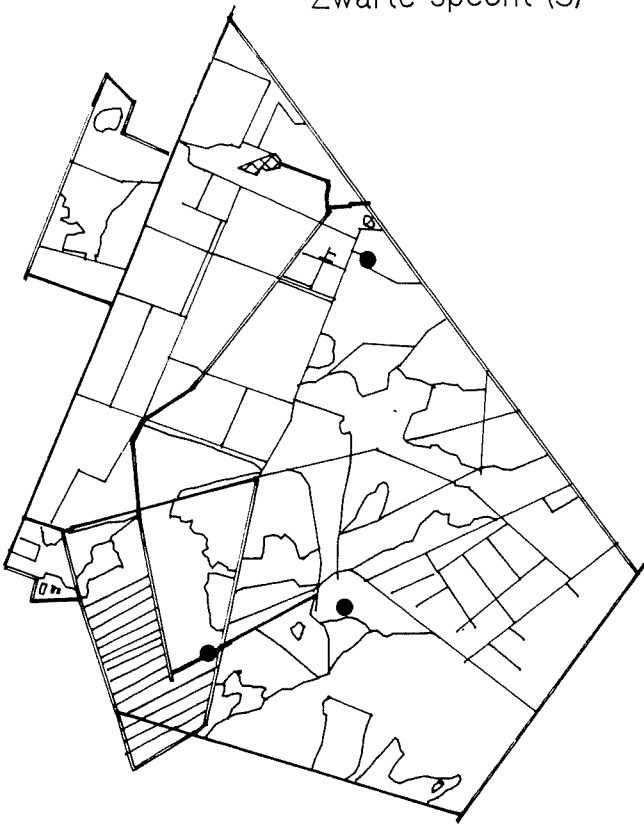
Ransuil (1)

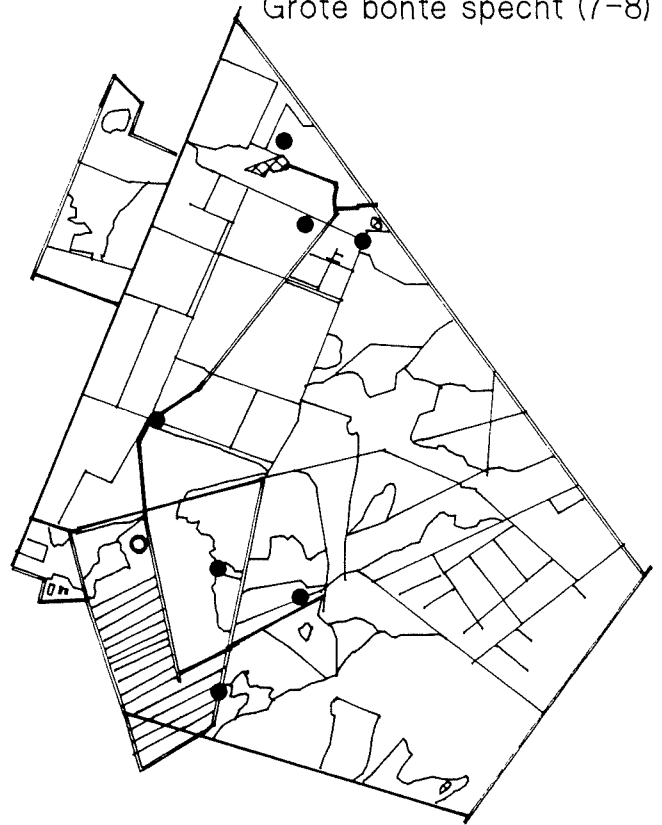
Groene specht (4-5)

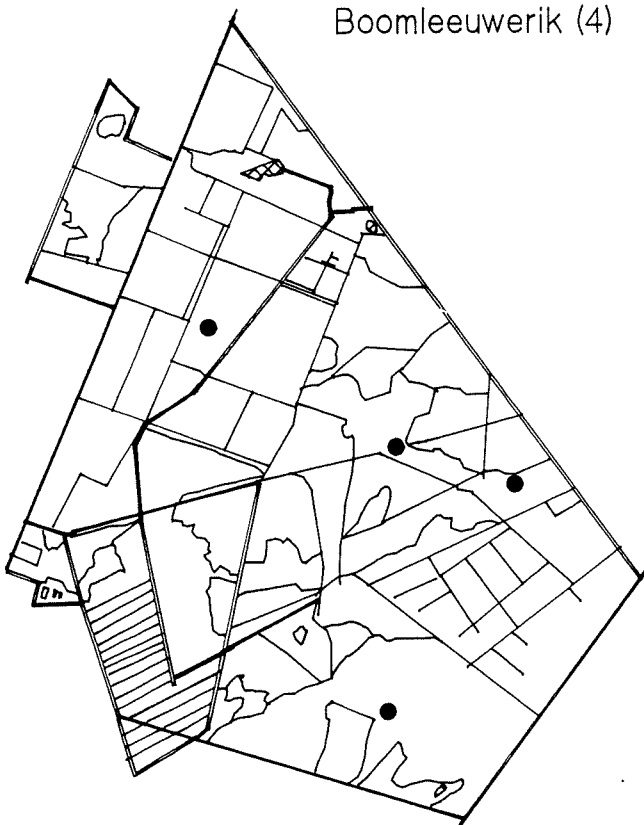
Zwarte specht (3)

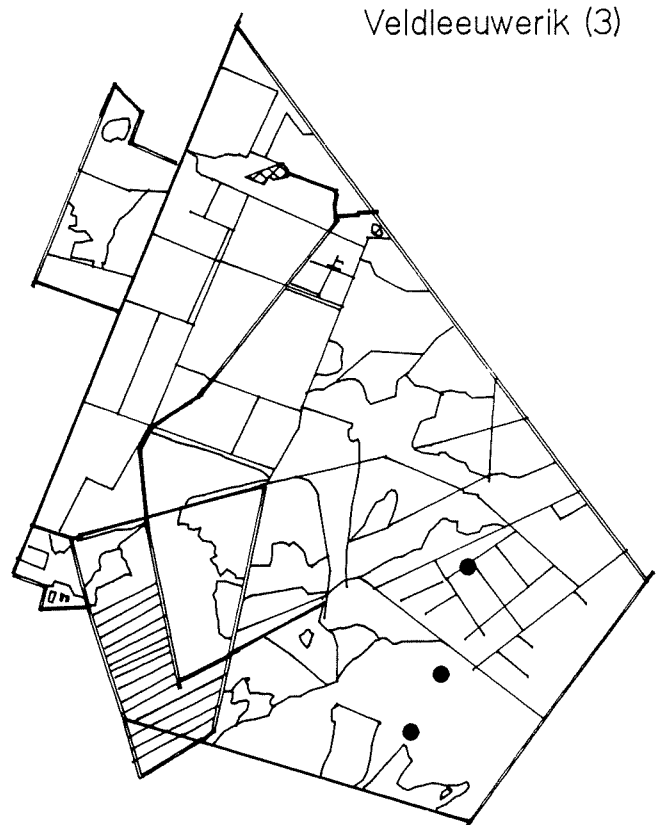
Grote bonte specht (7-8)

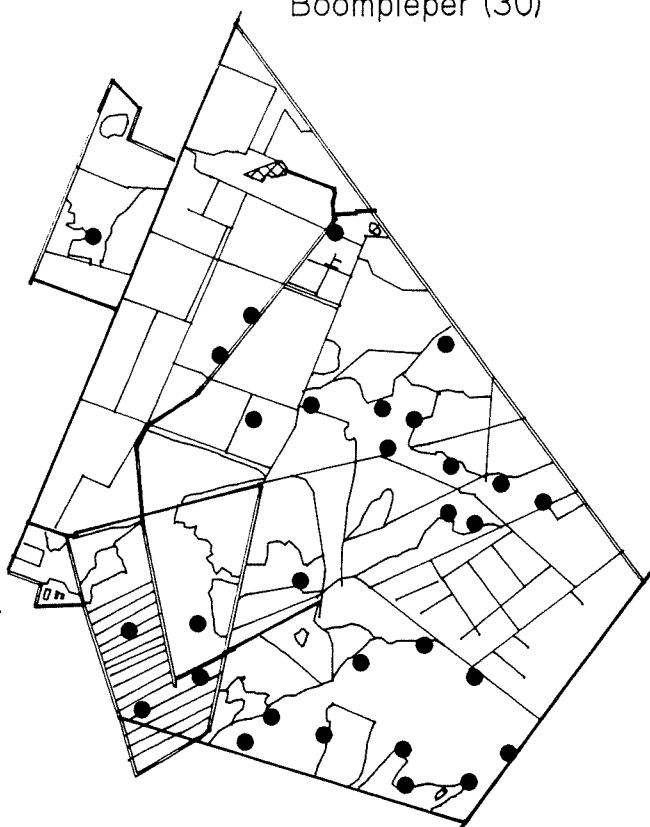
Boomleeuwerik (4)

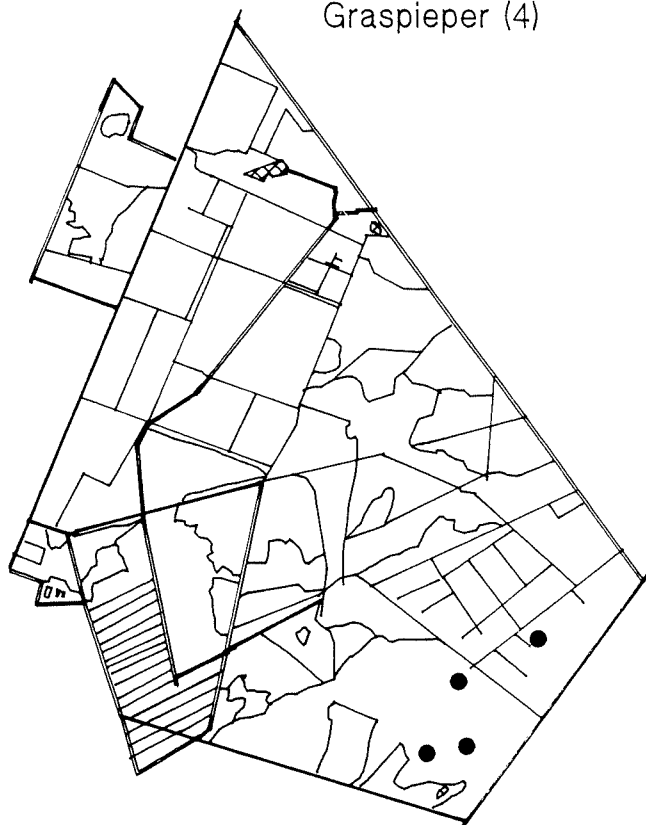
Veldleeuwerik (3)

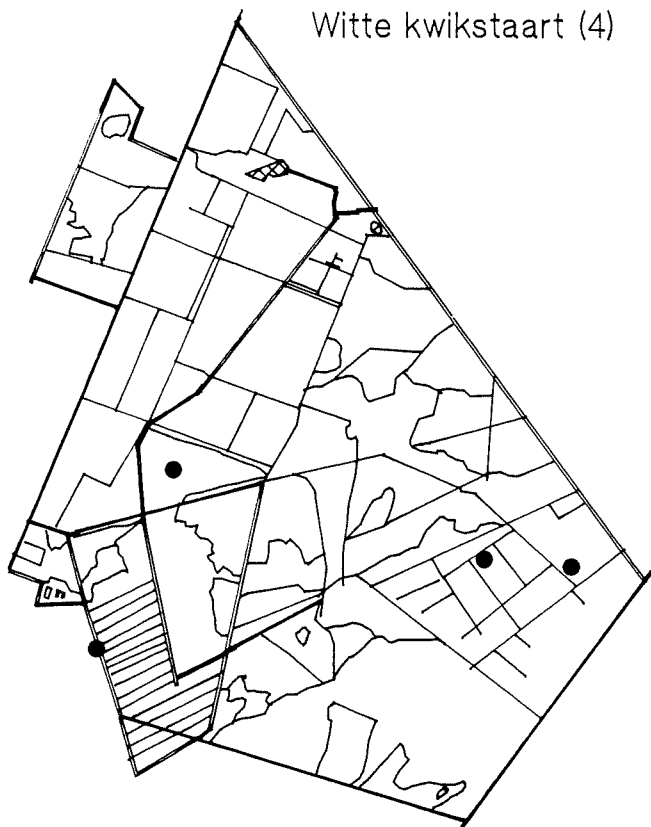
Boompieper (30)

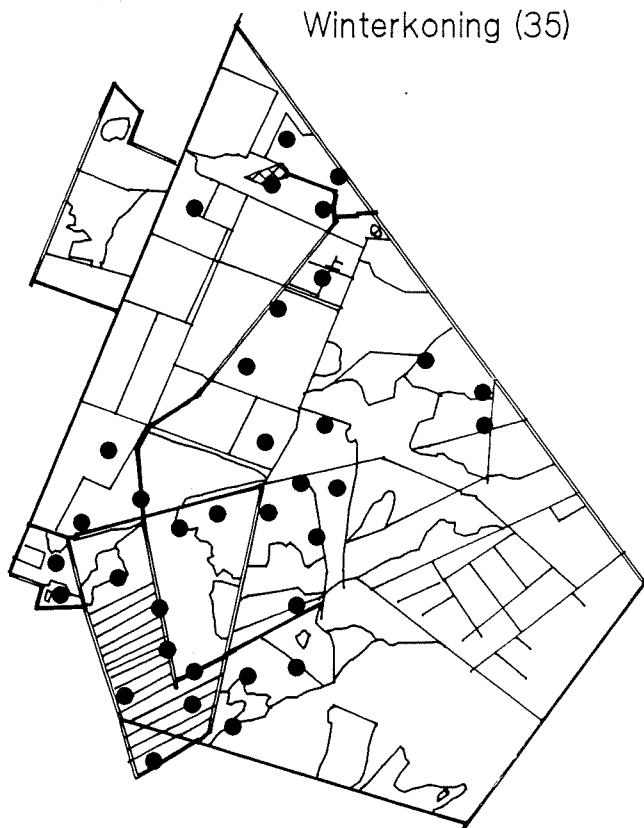
Graspieper (4)

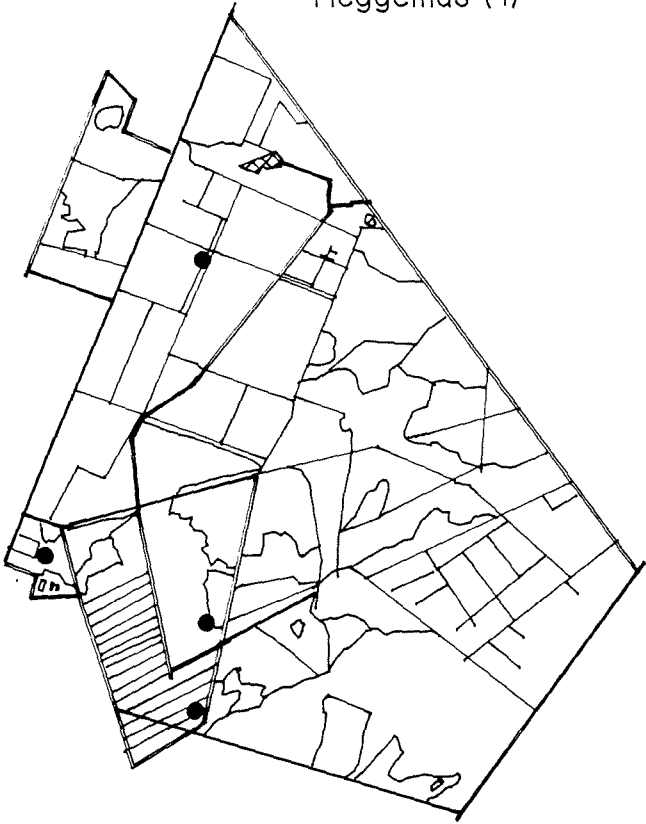
Witte kwikstaart (4)

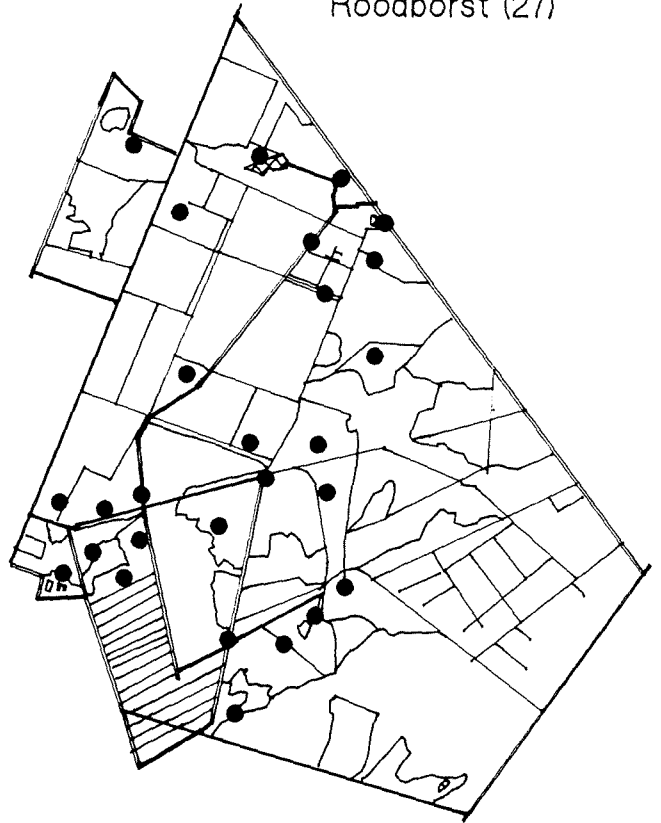
Winterkoning (35)

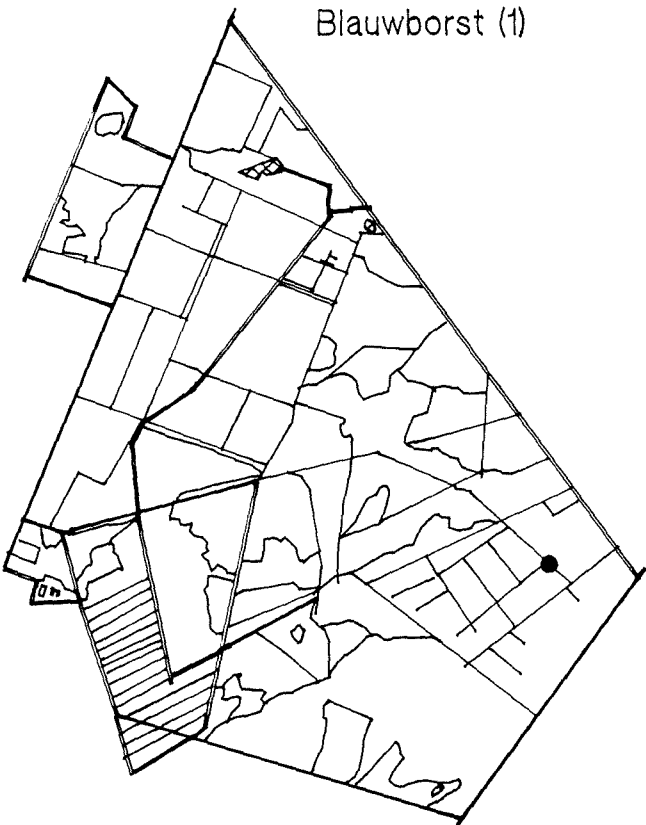
Heggemus (4)

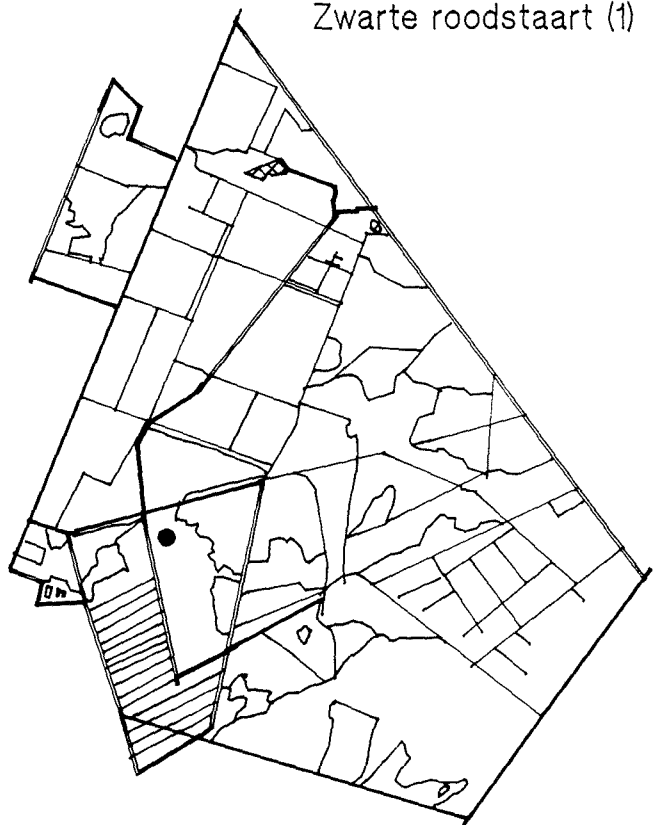
Roodborst (27)

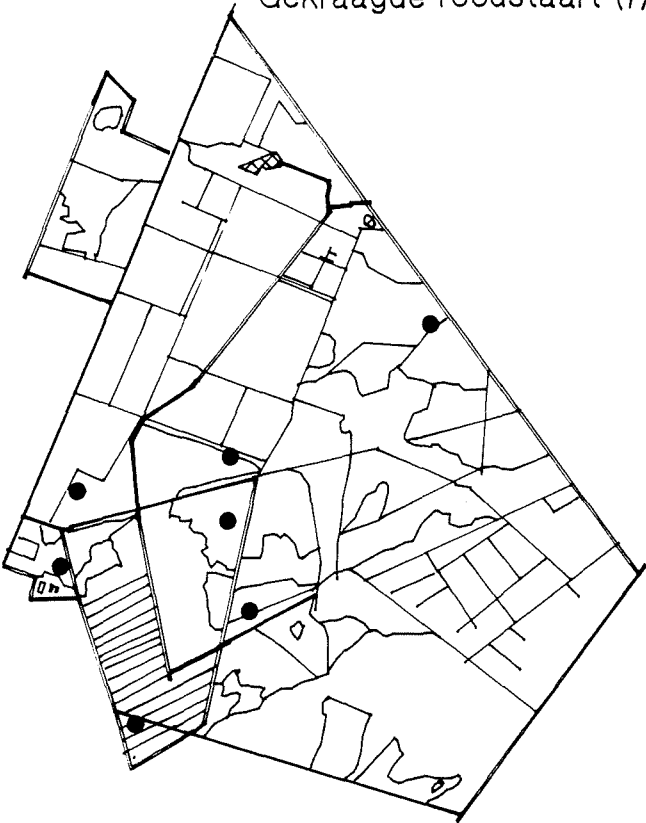
Blauwborst (1)

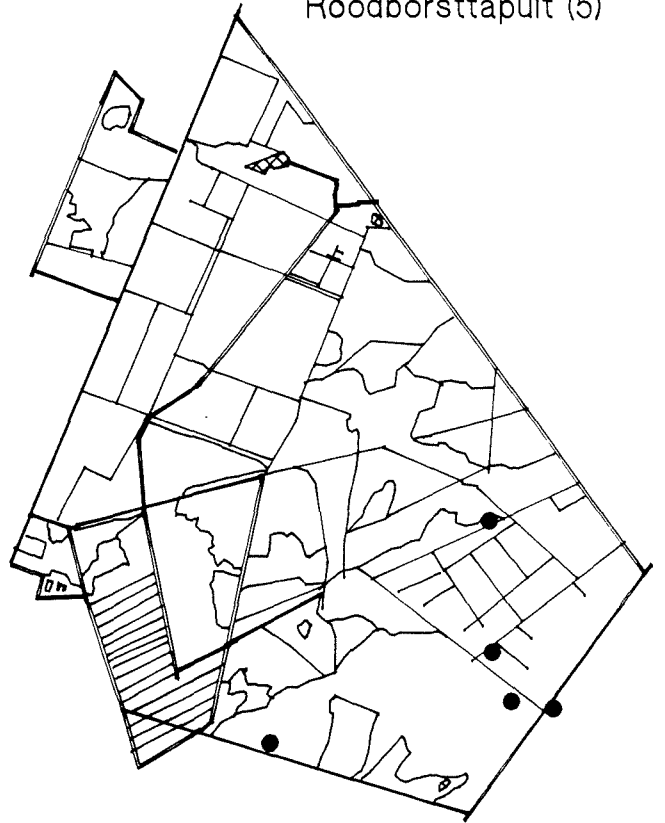
Zwarte roodstaart (1)

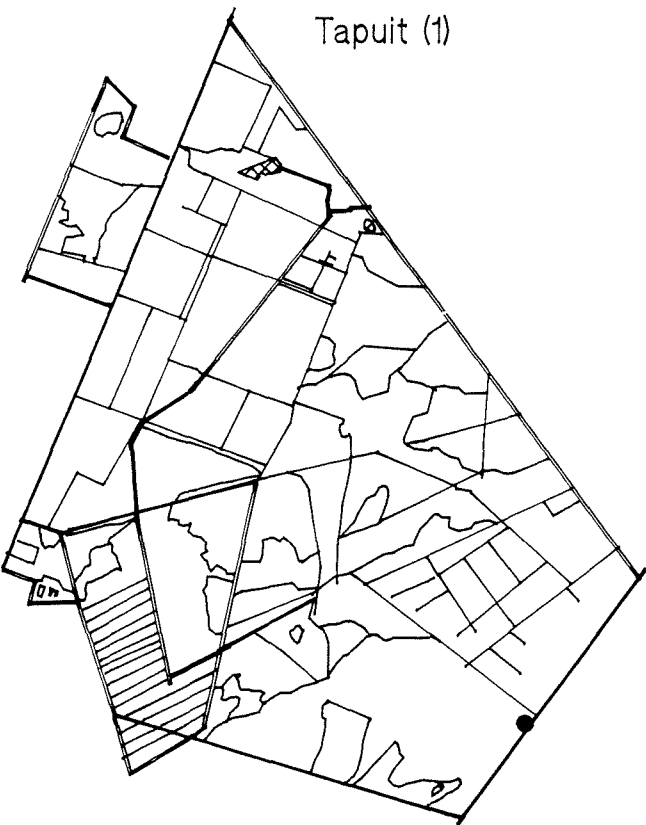
Gekraagde roodstaart (7)

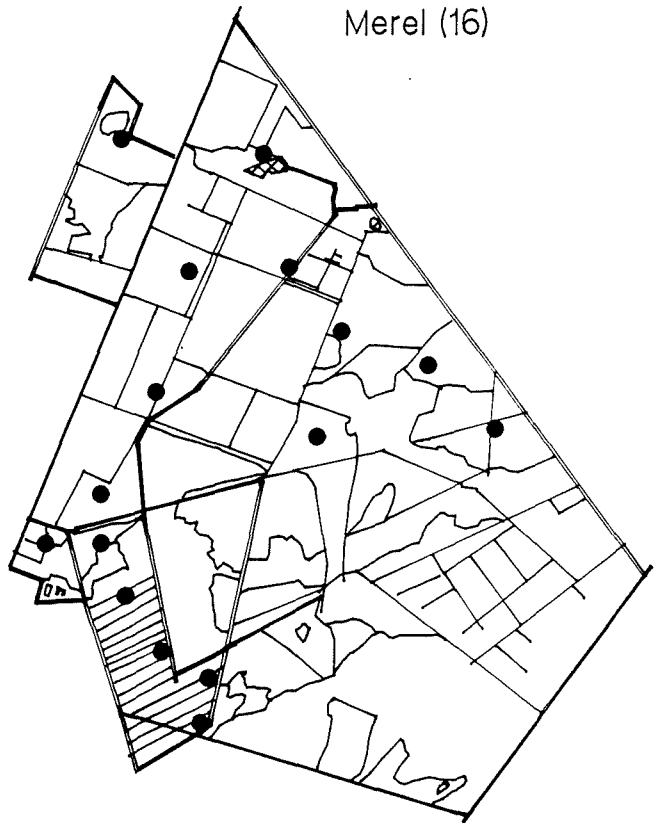
Roodborsttapuit (5)

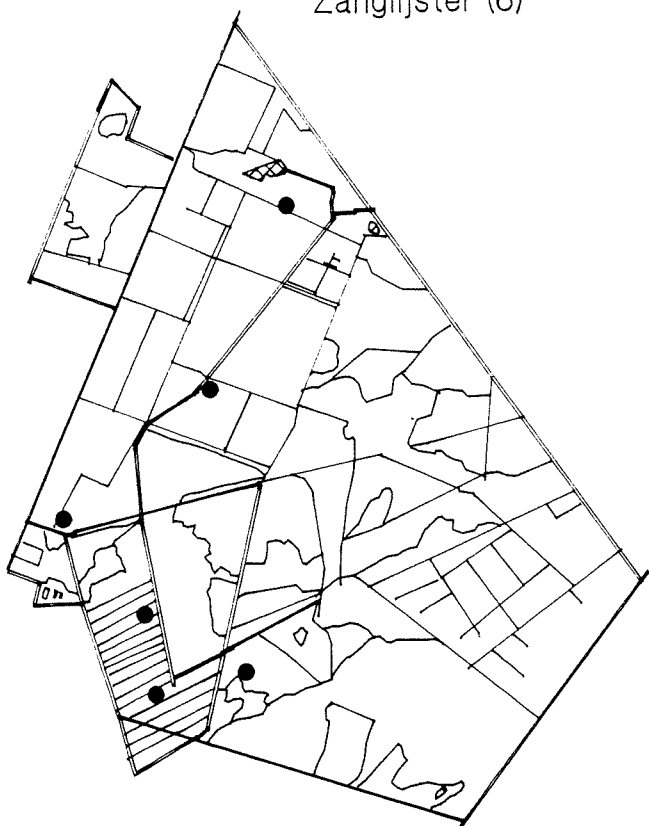
Tapuit (1)

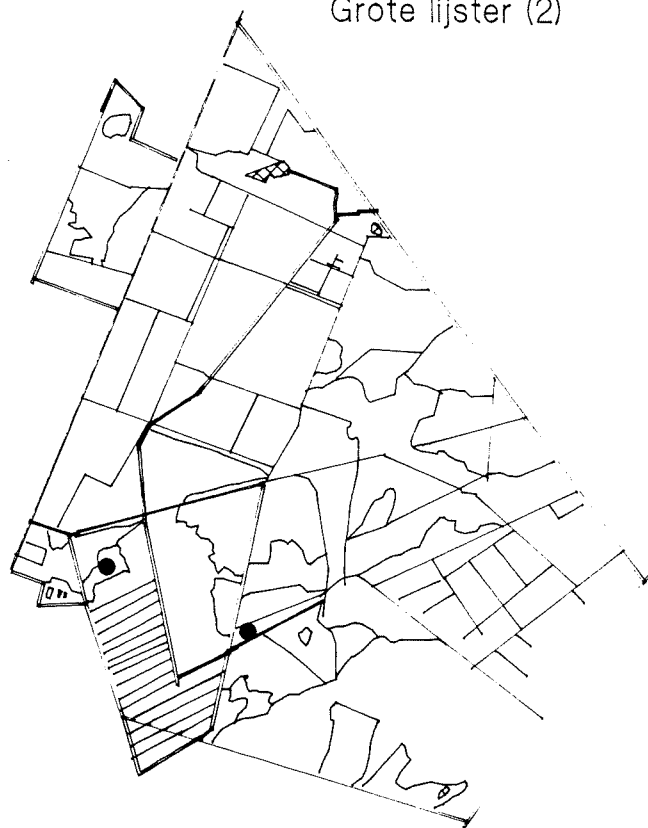
Merel (16)

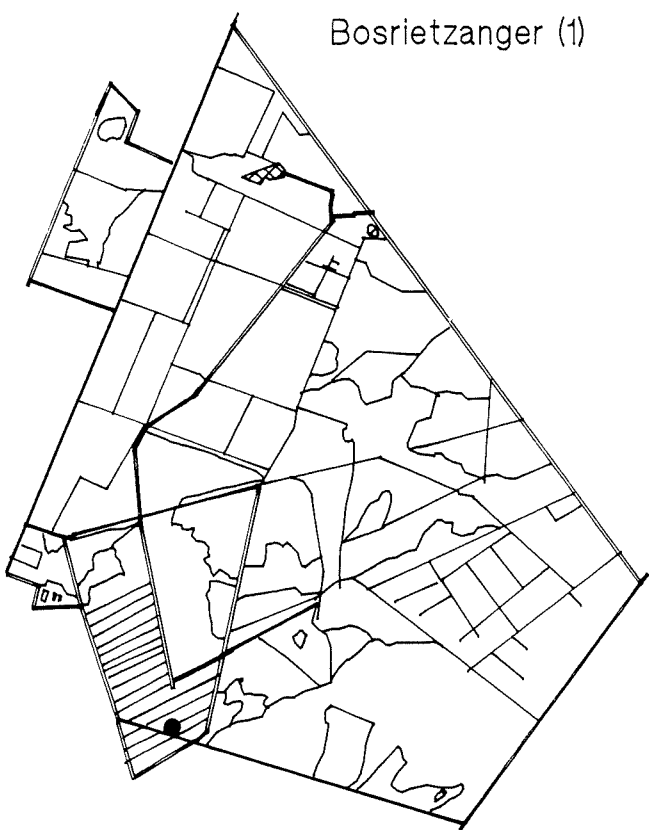
Zanglijster (6)

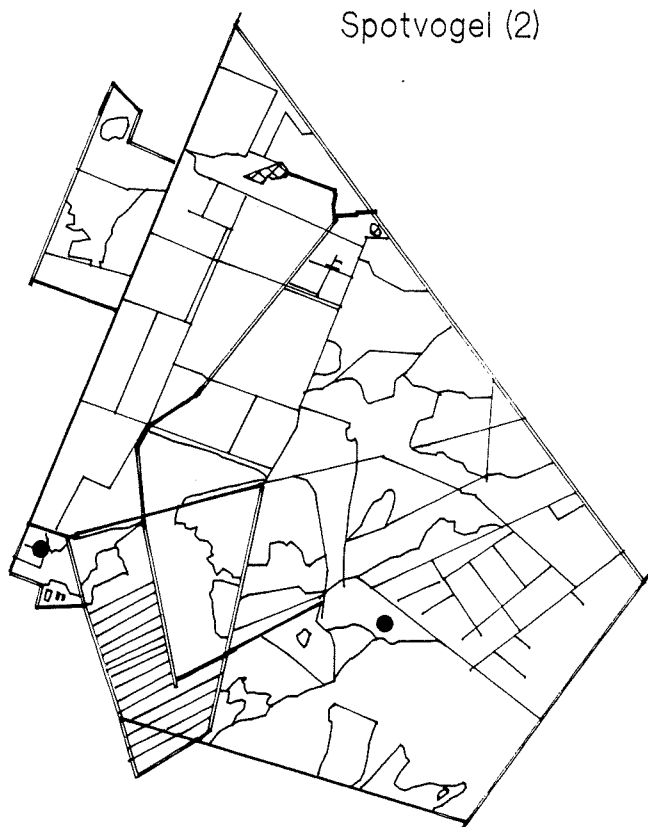
Grote lijster (2)

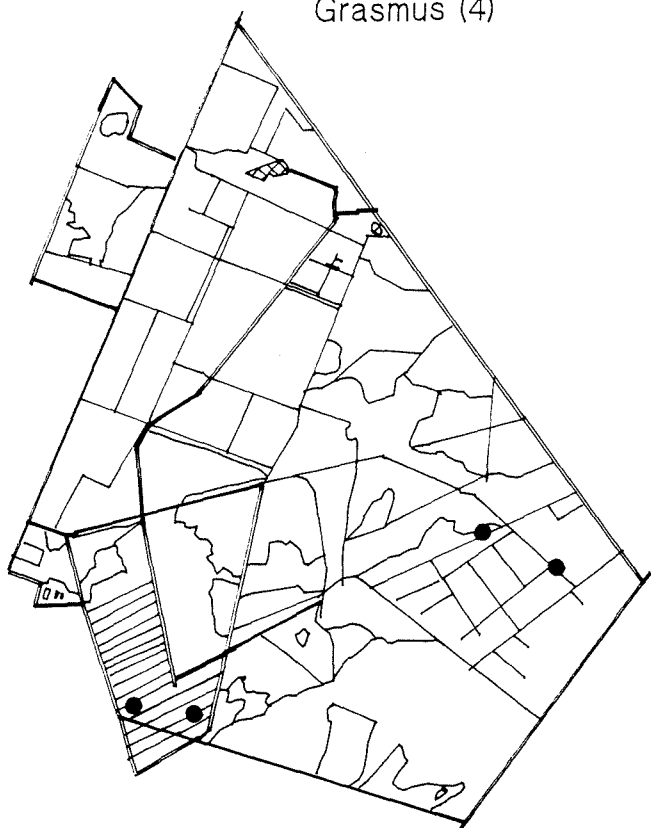
Bosrietzanger (1)

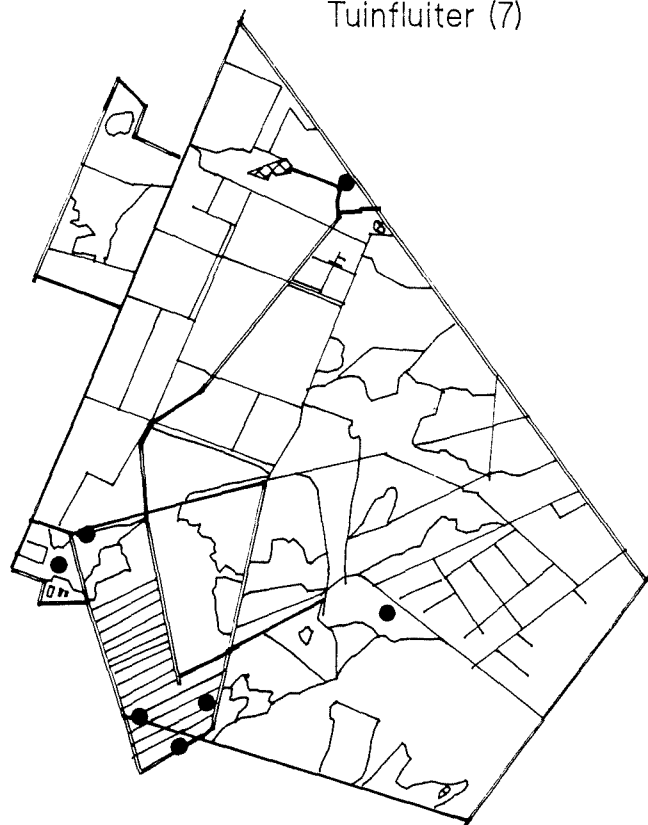
Spotvogel (2)

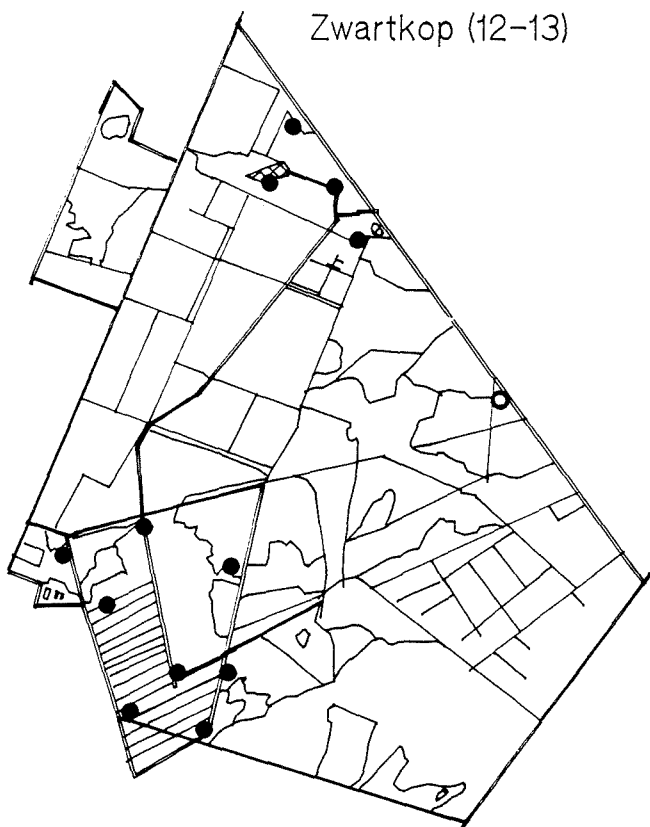
Grasmus (4)

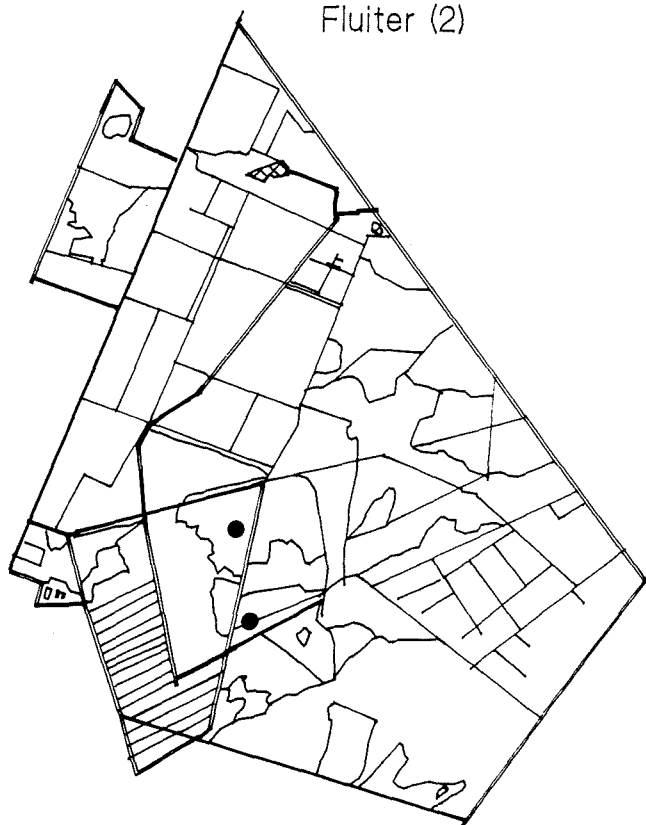
Tuinfluit (7)

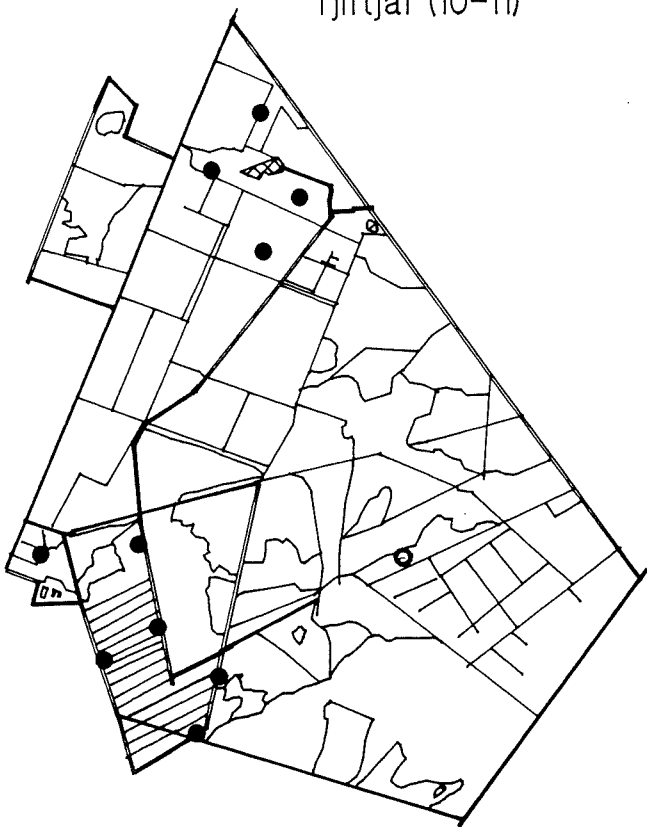
Zwartkop (12-13)

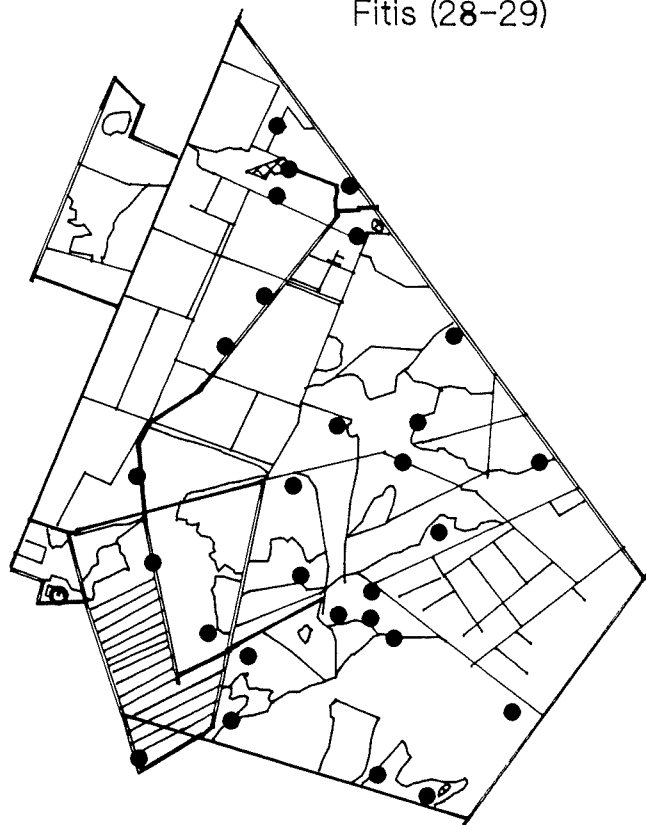
Fluiter (2)

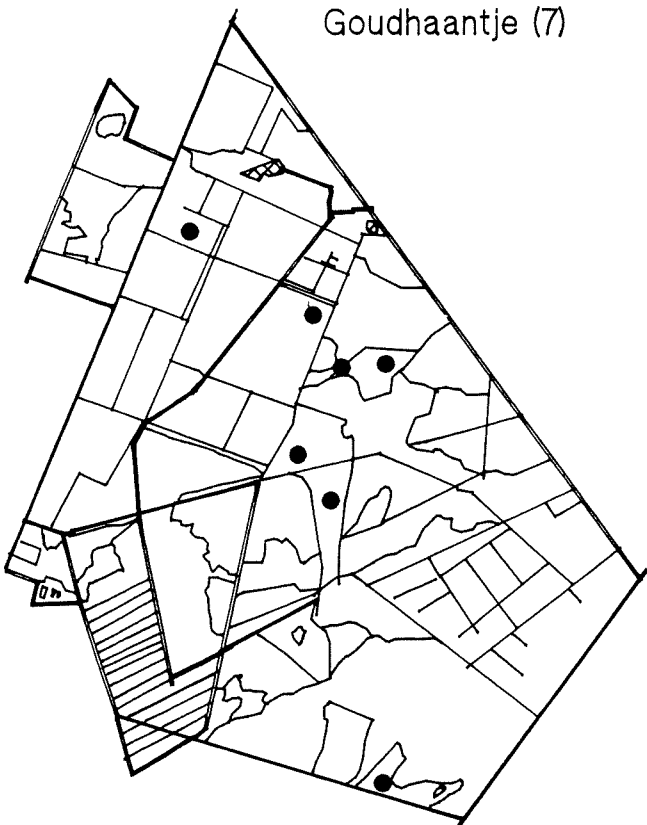
Tjiftjaf (10-11)

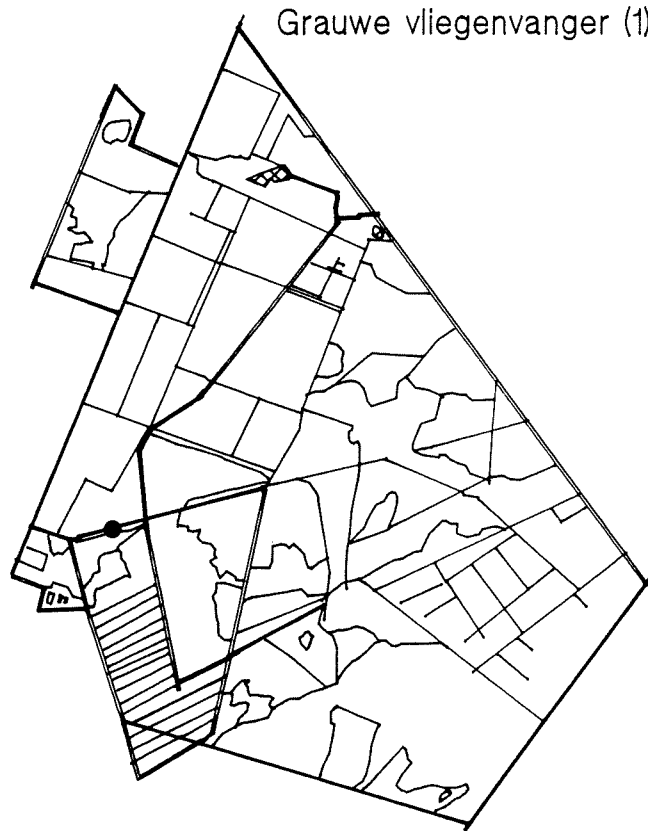
Fitis (28-29)

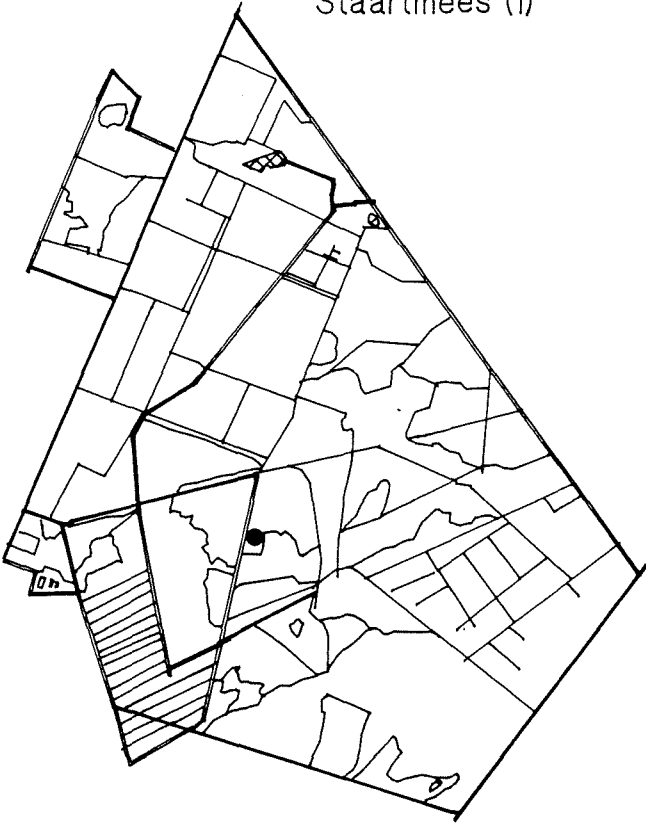
Goudhaantje (7)

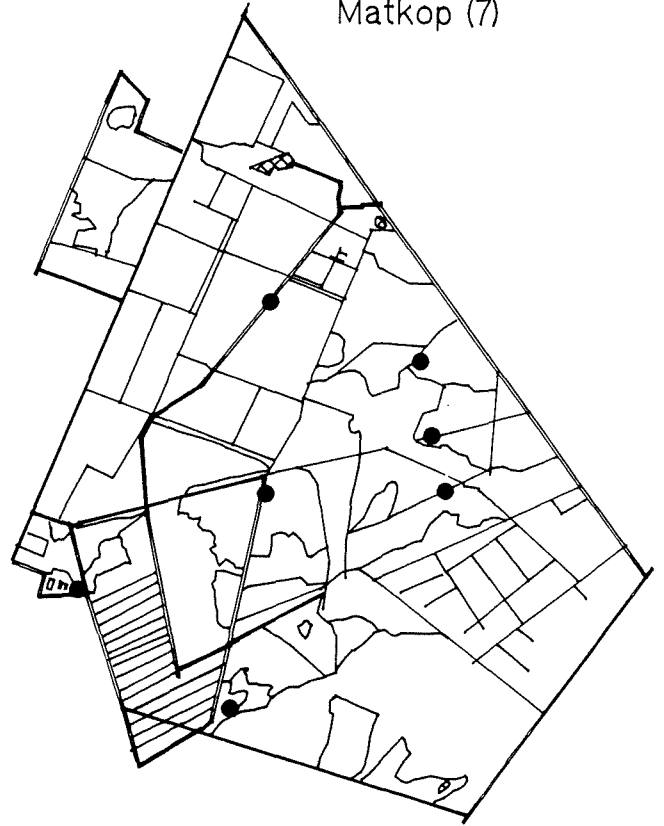
Grauwe vliegvanger (1)

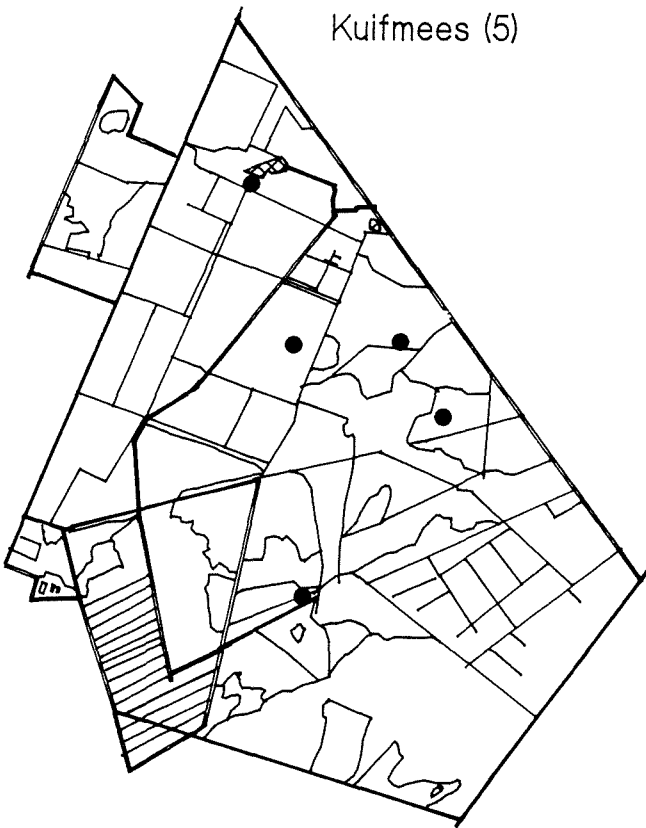
Staartmees (1)

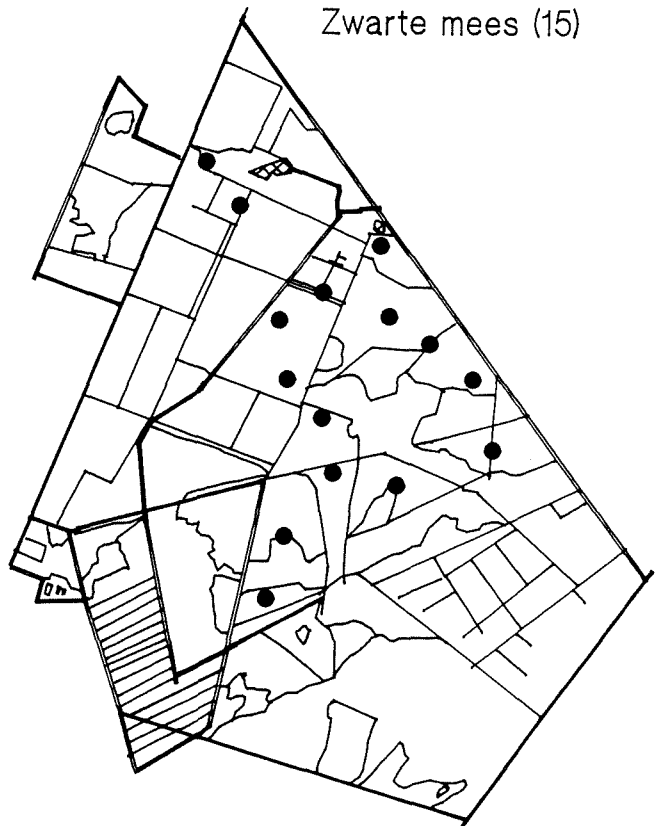
Matkop (7)

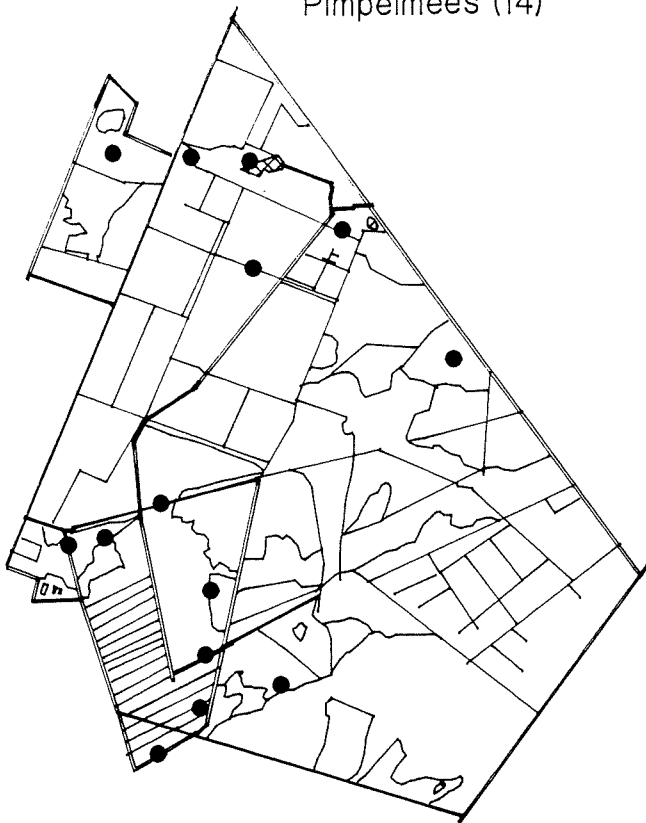
Kuifmees (5)

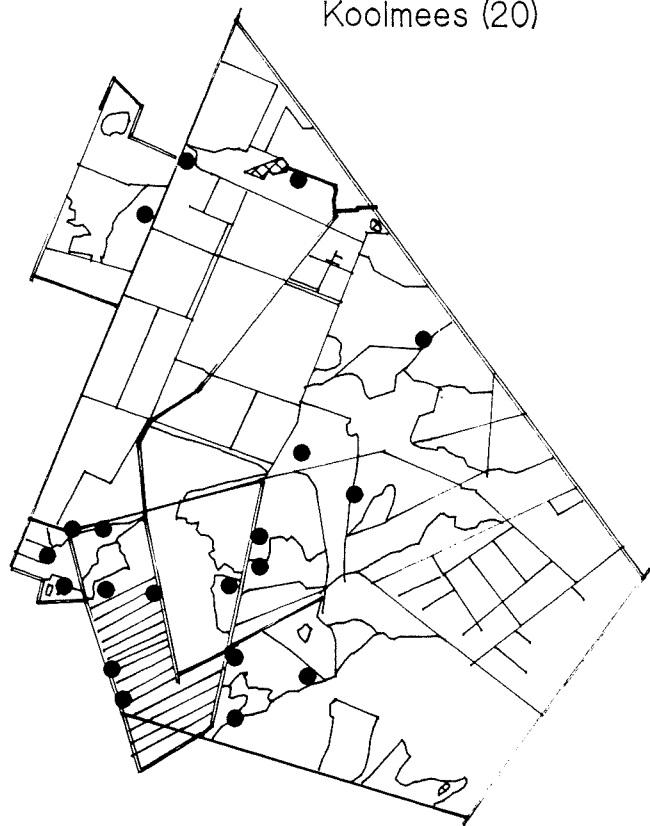
Zwarte mees (15)

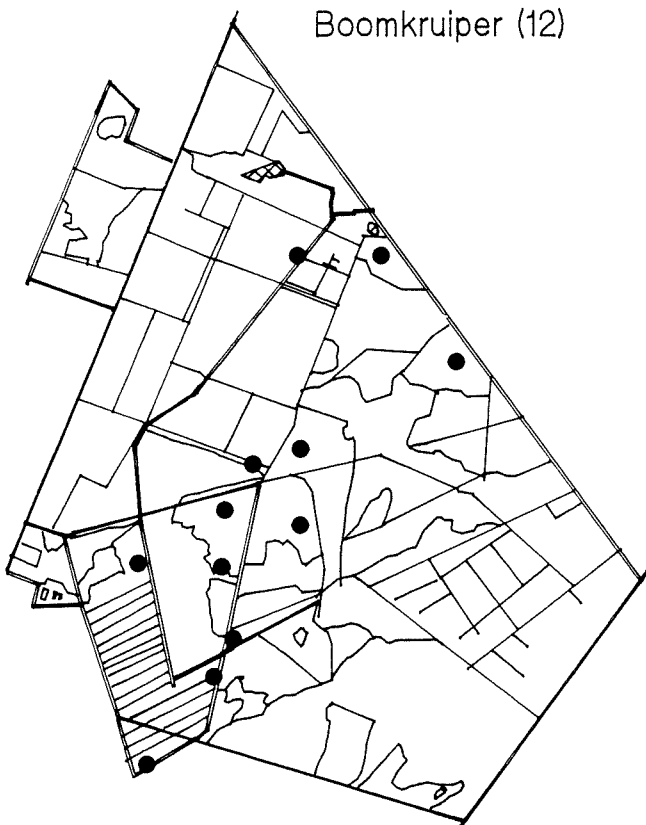
Pimpelmees (14)

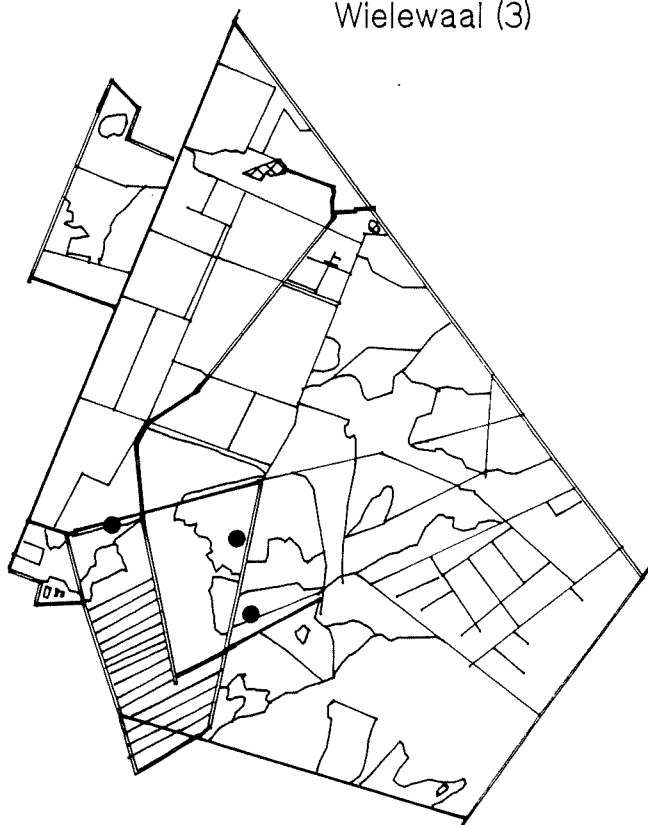
Koolmees (20)

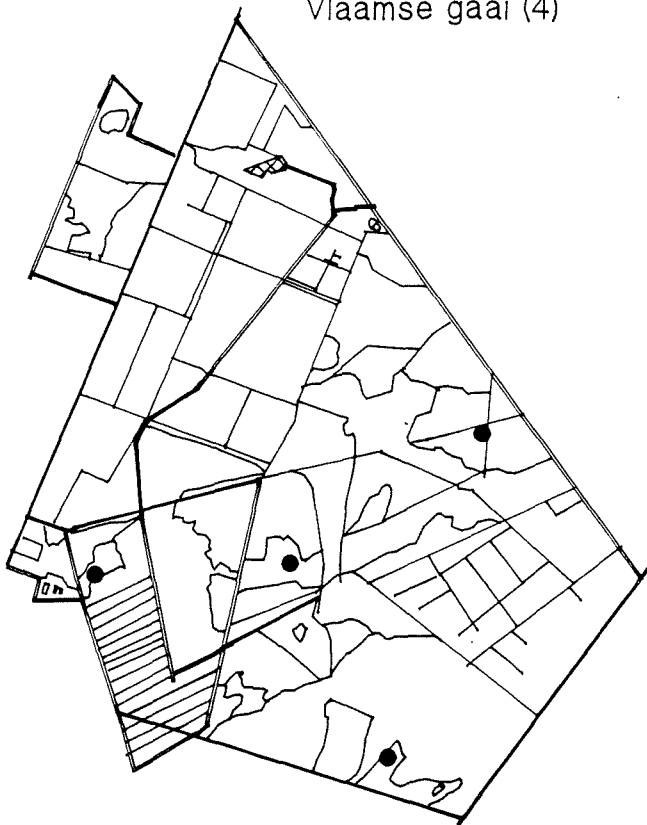
Boomkruiper (12)

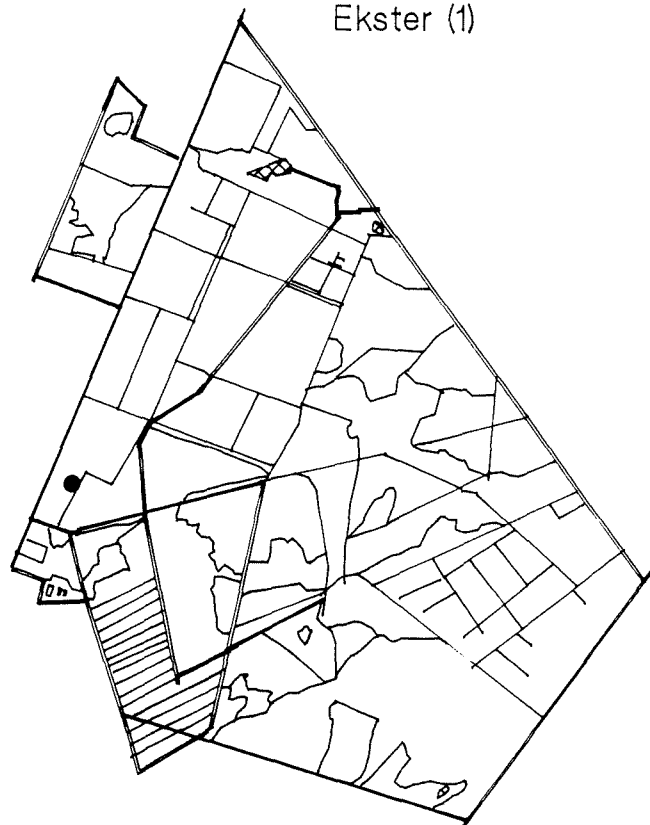
Wielewaal (3)

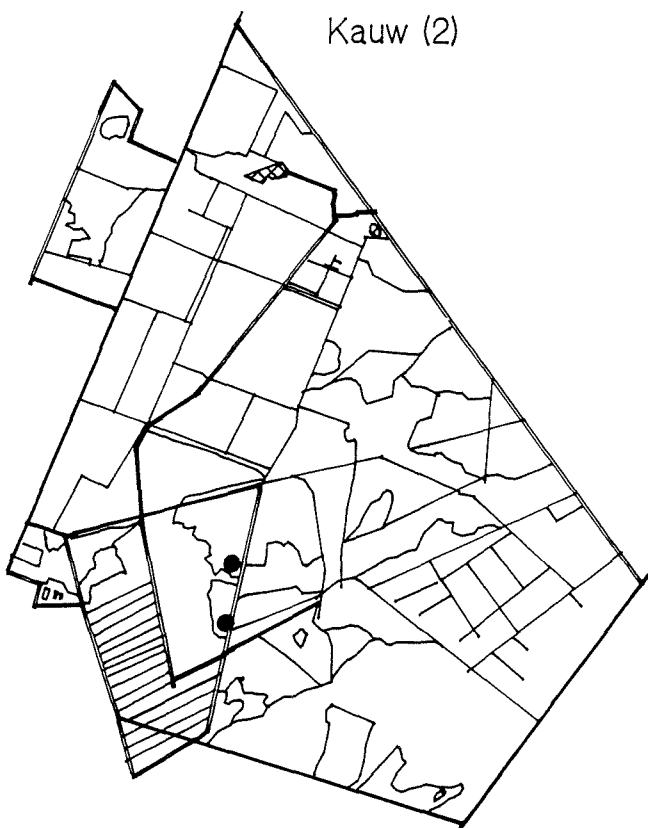
Vlaamse gaai (4)

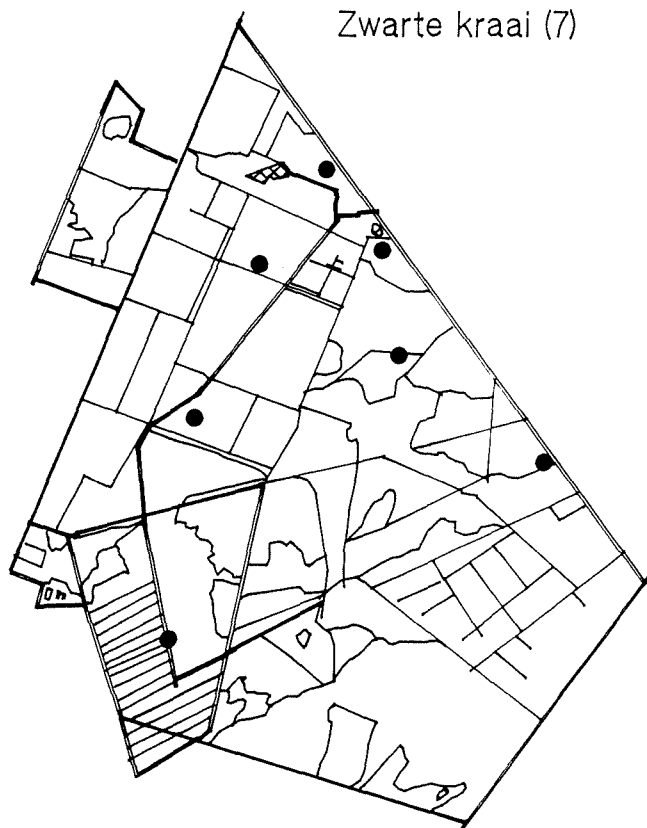
Ekster (1)

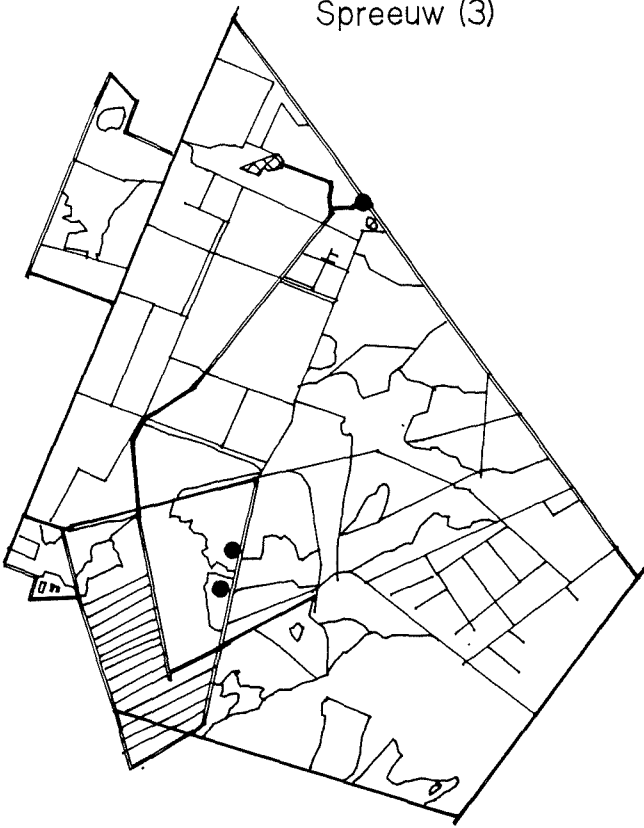
Kauw (2)

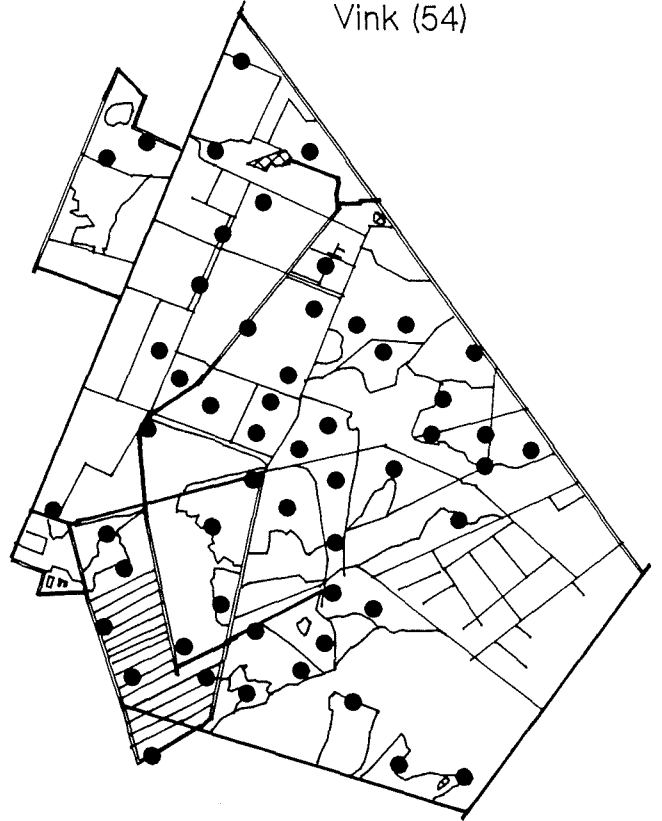
Zwarte kraai (7)

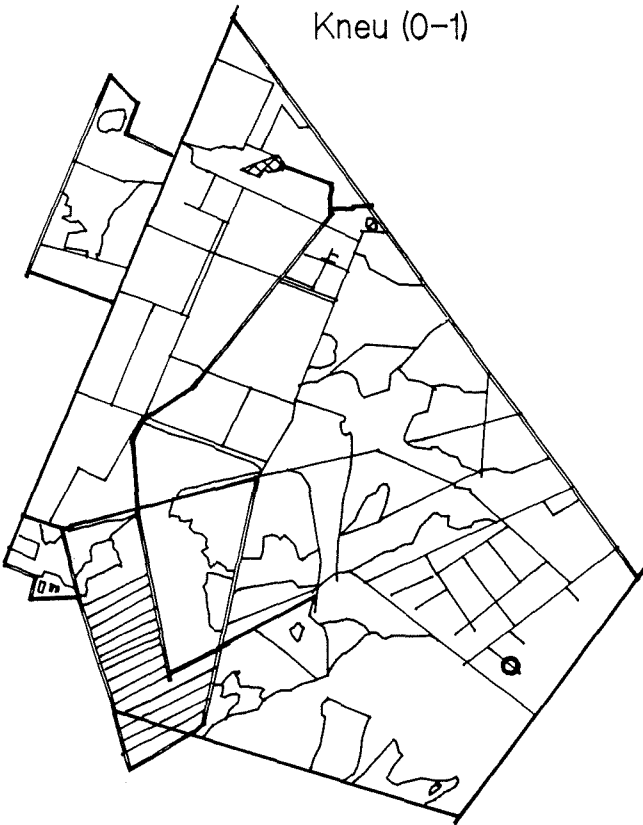
Spreeuw (3)

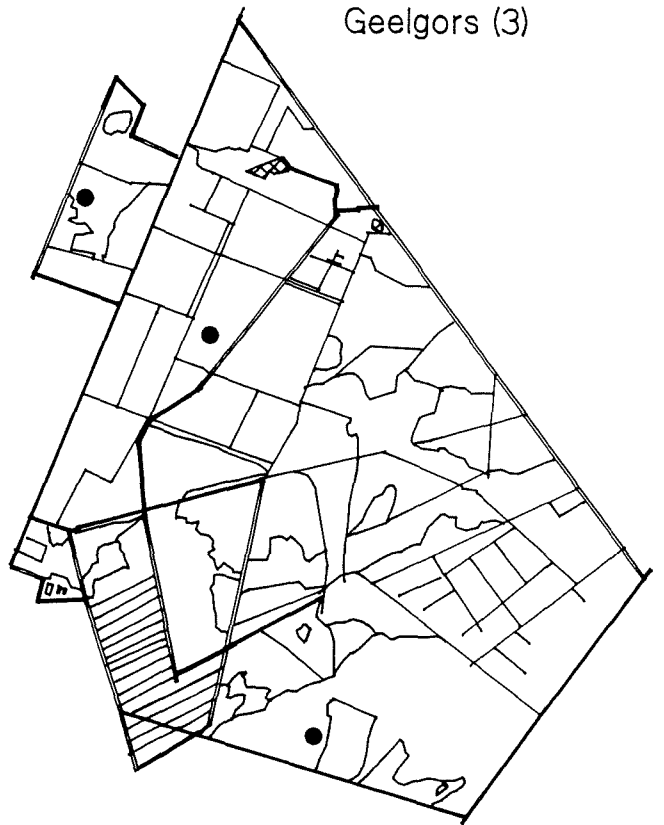
Vink (54)

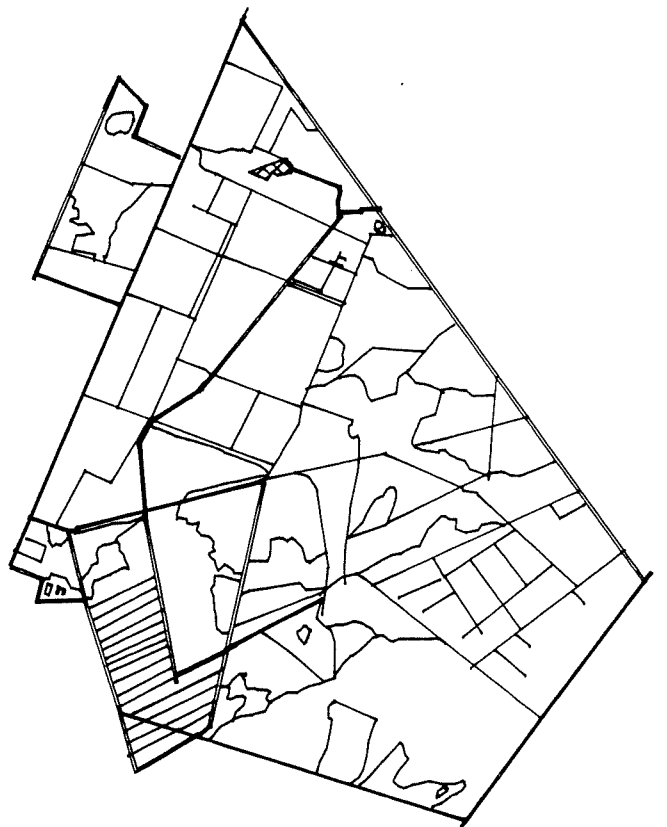
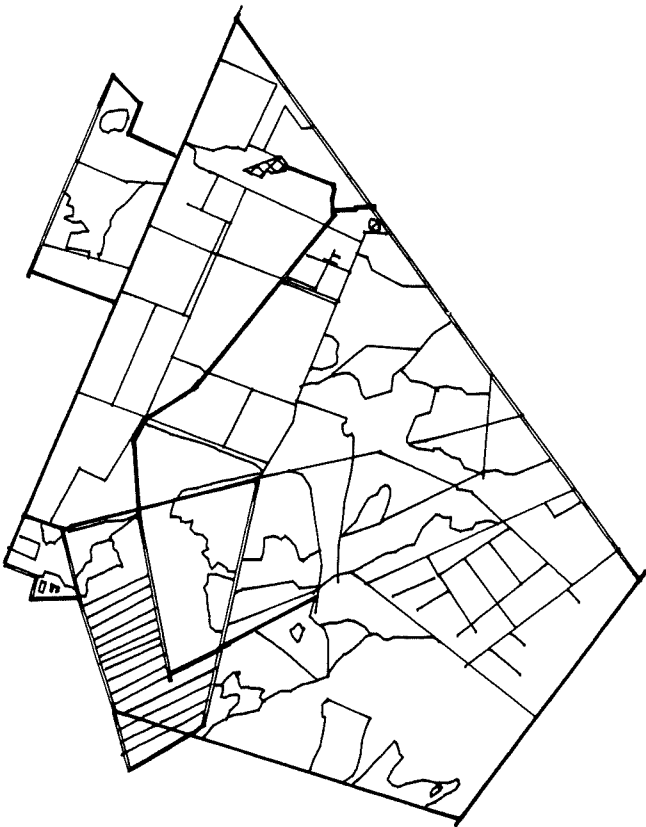
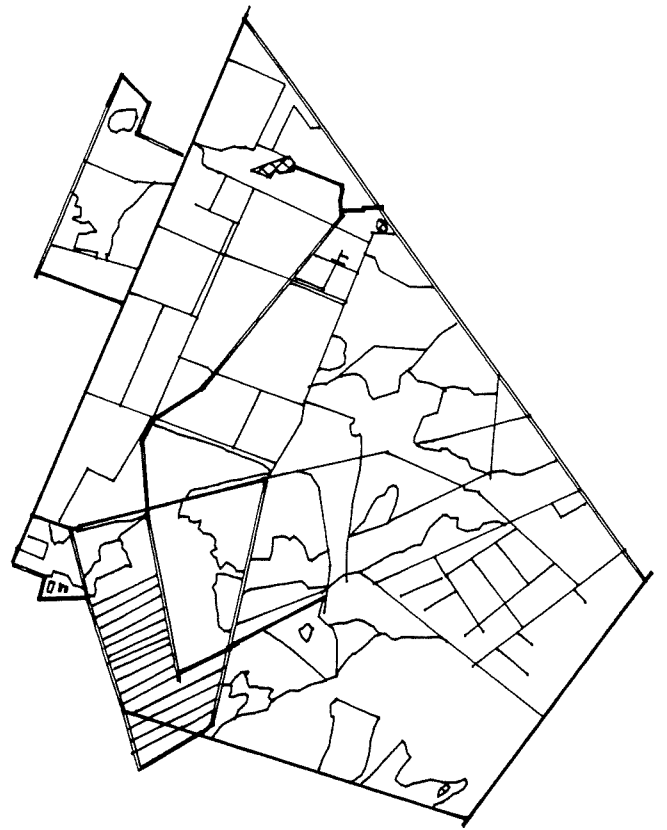
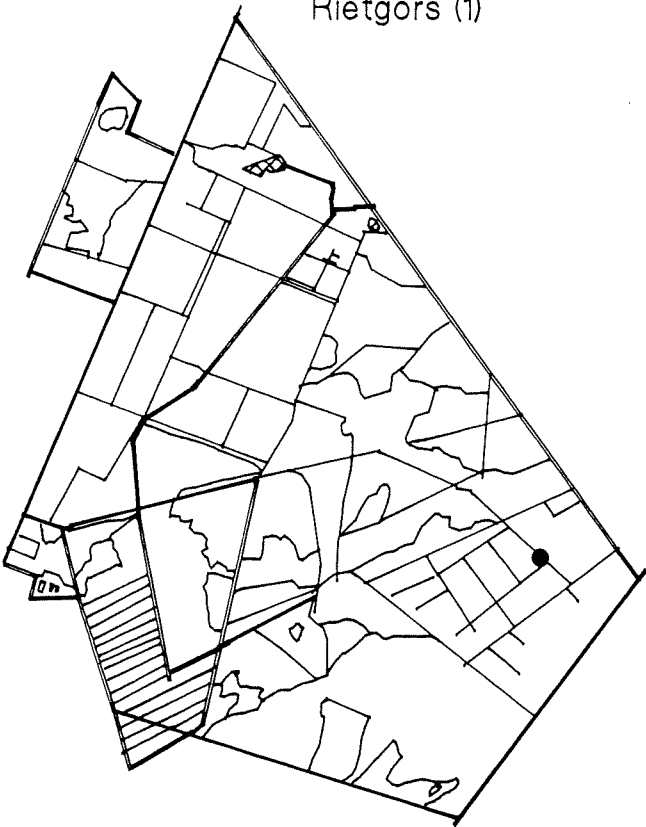
Kneu (0-1)

Geelgors (3)

Rietgors (1)

5. Slotwoord

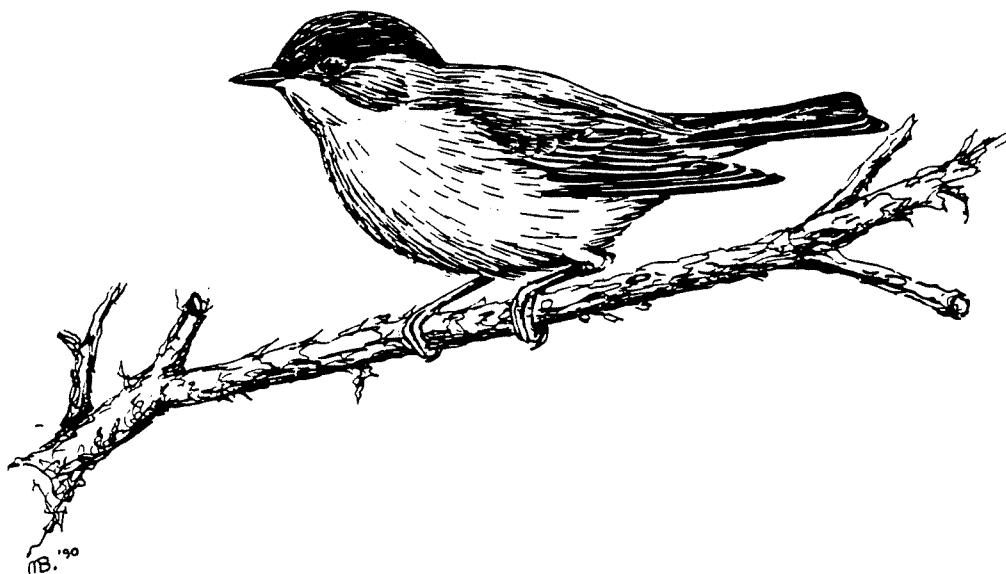
Er zijn op de Plateaux in 1989 totaal 54 tot 56 soorten broedvogels waargenomen. Dit is voor een gebied van 260 ha een behoorlijk hoog aantal. Uiteraard wordt dit grote aantal vooral veroorzaakt door de verscheidenheid aan landschapstypen. Ook de rust en de ligging tussen de gebieden het Hageven en de Lage Heide zijn belangrijke factoren. Nemen we bijvoorbeeld de landbouwenclave, in het zuidelijk deel van het gebied, dan zien we bij een slootje met wat rietstengels, een wilgestruikje en een berkeboompje een territorium van de Blauwborst, de Rietgors en een Grasmus. Van de eerste twee zijn dit de enige territoria in de Plateaux. Dit "mini" moerasbiotoopje fungeert waarschijnlijk als een soort overloop van de twee eerder genoemde natuurgebieden welke de Plateaux hier omsluiten. Dit soort gebiedjes zijn natuurlijk uiterst kwetsbaar; het ploegen van een vore extra op het akkerland waarin het genoemde slootje ligt, betekent vermoedelijk het verlies van twee broedvogelsoorten op de Plateaux.

Nagenoeg alle broedvogelsoorten welke in 1988 zijn waargenomen werden ook in 1989 weer aangetroffen. Een uitzondering hierop is de Nachtzwaluw. Daar bij de inventarisatie niet met geluidsnabootsing is gewerkt (althans niet bij de Nachtzwaluw) kan de soort over het hoofd zijn gezien. Bovendien zijn geïsoleerde paren vaak erg zwijgzaam.

Van de niet-broedvogels welke tijdens de inventarisatieronden zijn waargenomen kunnen we onder andere noemen: Slobbeend, Rode Wouw, Bruine Kiekendief, Sperwer, Torenvalk, Groenpootruiter, Waterral, Grutto, Witgatje, Kramsvogel, Koperwiek, Bonte vliegenvanger, Keep en Klapekster.

De vaste ploeg tijdens de inventarisatie van de Plateaux bestond uit; Marco Bakermans, Pierre Boudewijns, Martin van den Broek, Jan Kolsters en Tonny van der Vleuten.

Daarnaast hebben incidenteel deelgenomen aan het veldwerk: Leo Linnartz, Henk Munsters, Marja Rissenbeek en Gerrit Vink.

6. Literatuur

1. Ir.P.A. Kouwenhoven en Ir.J.P. Kruf, de Plateaux, beheersplan 1984 t/m 1993, Natuurmonumenten 1983-1984.
2. Vogelwerkgroep De Kempen, "Blauwe Klauwier", jaargang 14 nr. 3, 1988.
3. SOVON, Handleiding BSP bijzondere soorten project, 1986.
4. M.F.H. Hustings e.a., Vogelinventarisatie, Pudoc 1985.
5. SOVON, Atlas van de Nederlandse vogels, SOVON 1987.